

ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO "SVETI ROK"

VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Lj. Gaja 21, Virovitica - HR; tel. +385 33 727031, fax. +385 33 781401

www.zzjzvpz.hr E-mail: zzjzvpz-uprava@zzjzvpz.hr

IZVJEŠĆE O STANJU OVISNOSTI NA PODRUČJU VIROVITIČKO PODRAVSKE ŽUPANIJE

Virovitica, veljača 2018.

UVOD

Prema Europskom izvješću o drogama EMCDDA-a, došlo je do ponovnog porasta uporabe MDMA (ecstasy). Postoje naznake da je MDMA sve popularniji i kod postojećih korisnika stimulansa te kod novih mladih korisnika. Provedena istraživanja ukazuju na to da se kokain više konzumira u državama zapadne i južne Europe dok se amfetamini više koriste u sjevernoj i istočnoj Europi. Novije procjene pokazuju da kanabis zauzima najveći udio u vrijednosti nezakonitog europskog tržišta droga te je proizvodnja kanabisa tako postala glavni generator prihoda organiziranom kriminalu. Među novim psihoaktivnim drogama koje su se pojavile na međunarodnom tržištu vrlo su prisutni i sintetski kanabinoidi (oko 60%). Oni su znatno toksičniji, a zlouporaba je povezana sa brojnim trovanjima pa čak i smrtnim slučajevima. Uzimatelji droga uglavnom niti ne znaju što su uzeli niti kako će djelovati. Snažni psihostimulans, sintetski katinon alfa-PVP povezuje se sa gotovo 200 akutnih intoksikacija i više od 100 smrtnih slučajeva u Europi. Nove psihoaktivne tvari su pronađene u proizvodima koji se na tržištu prodaju kao zamjene za lijekove kao što su to na primjer benzodiazepini. Velika prijetnja u novije vrijeme je i opskrba drogama preko interneta. Nabava novih droga putem interneta postaje sve veća, a kontrola cijelog postupka je vrlo teška. To predstavlja problem za cijelu buduću europsku politiku na ovom području.

Uzimanje droga često je povezano s drugim rizičnim ponašanjima i/ili ovisnostima kao što je pušenje, alkoholizam, igre na sreću, nepotrebno i neodgovarajuće uzimanje lijekova, ali i s nizom medicinskih, društvenih i psiholoških problema. Vrlo često mladi, izloženi svim problemima koje donosi „odrastanje“, ne traže stručnu pomoć nego posežu za psihoaktivnim sredstvima kao što su alkohol i droge vjerujući da će im to popraviti raspoloženje. Mnogi ljudi misle da marihuana ne škodi, svi se žele osjećati ugodno, a centar za ugone u mozgu potaknut je na rad kad se uzimaju ova sredstva. Osim toga, psihoaktivna sredstva oslobađaju od osjećaja anksioznosti, usamljenosti, nemoći i bezvrijednosti, bar na samom početku, ali sve to na vrlo kratko vrijeme. Tako osoba ima želju za njihovim ponovnim uzimanjem. Na taj način ulaze u začarani krug ovisnosti.

Prema raspoloživim podacima pristiglim iz zdravstvenog sustava, već nekoliko posljednjih godina u zdravstvenim ustanovama Hrvatske, bilo u bolničkom bilo izvanbolničkom sustavu, godišnje se liječi više od 7.000 osoba. U 2016. godini na liječenju je bilo 7.106 osoba što je manje nego prethodne kada ih je bilo 7.533 osoba. Od ukupno liječenih u 2016. godini 5.953 je uzimalo opijate (83,8%). Prikazi novih osoba, koje se u sustavu liječenja pojavljuju prvi put, bitno se razlikuje od ukupno liječenih. Broj novih osoba u sustavu liječenja stagnira i dalje se smanjuje. U 2016. godini prvi put je liječena 771 osoba dok ih je u 2015. bilo 844. Od tih novopridošlih osoba njih 178 (23,1%) su heroinski (opijatski) ovisnici, a 593 ili 76,9% konzumenti ili ovisnici o drugim drogama. Znači, u sustav i dalje godišnje ulazi više neopijatnih nego opijatnih ovisnika. Na ukupno postupno smanjivanje heroinske ovisnosti ukazuje i sve manji broj novih heroinskih ovisnika koji se godišnje po prvi put javljaju na liječenje. Trend smanjenja broja novih ovisnika o opijatima se i dalje nastavlja (2013. – 270; 2014. – 205; 2015. – 175; 2016.- 178). Ovakvo kretanje je u suglasju sa situacijom u vezi heroinske ovisnosti u zemljama Zapadne Europe i SAD, gdje se također opaža stagnacija odnosno smanjenje heroinske ovisnosti.

Prema podacima o spolu i dobi liječenih ovisnika, kao i prethodnih godina većinu liječenih osoba čine muškarci, tako da je omjer muškaraca i žena 4,7:1,0. Prema dobnim skupinama muškarci su i dalje

najbrojniji u skupini 35 do 39 godina (27,5%). Prethodne godine je najviše žena bilo u dobnoj skupini 30 do 34 godine, u 2016. je došlo i do njihovog pomaka u stariju skupinu. Kao i u cijeloj Europi i u Republici Hrvatskoj ovisnička populacija sve više stari. Sveukupno su u dobi do 19 godina bile 364 osobe (5,1%).

Problem bolesti ovisnosti izražen u broju liječenih osoba u odnosu na broj stanovnika pokazuje opterećenost pojedinih područja Hrvatske i raspodjelu ovisnika i konzumenta droga. Broj liječenih ovisnika u pojedinim županijama u odnosu na broj stanovnika županije izražava se u stopama (na 100.000 stanovnika dobne skupine od 15 do 64 godine). Za čitavu Hrvatsku stopa je 246,5/100.000 stanovnika dobi od 15. do 64. godine. U sedam županija broj ovisnika na 100.000 stanovnika je viši od prosjeka Hrvatske. To su: Istarska županija (512,0), zatim Zadarska (478,3), Šibensko-kninska (439,7), Grad Zagreb (381,4), Primorsko-goranska (328,7), Splitsko-dalmatinska (282,7) te Dubrovačko-neretvanska (250,0). Ostale županije, pa tako i Virovitičko-podravska, imale su stope niže od hrvatskog prosjeka.

U Tablicama 1. i 2., kao i u Slikama 1. i 2., vidljivo je da se Virovitičko-podravska županija prema broju liječenih osoba i u 2015. i u 2016. godini nalazi među onim županijama koje bilježe najmanji broj takvih osoba. Tako je u 2015. godini na liječenju zbog zlouporabe psihoaktivnih droga bilo 27 osoba (stopa od 47,5/100.000), a 2016. 30 osoba (stopa 52,8/100.000). Manje stope bilježe samo Bjelovarsko-bilogorska županija u 2015. godini, te Bjelovarsko-bilogorska i Ličko-senjska županija u 2016. godini.

Tablica 1. Osobe liječene zbog zlouporabe psihoaktivnih droga i stope na 100.000 stanovnika u dobi od 15. do 64. godine, osobe prvi put liječene prema županiji prebivališta u Hrvatskoj 2015. godine

Županija	Liječene osobe ukupno					Prvi put liječeni			
	Broj	Broj stanovnika	Stopa na 100.000*	Od toga opijati	stopa na 100.000*	Svi tipovi ovisnosti	Udio od liječenih osoba u županiji (%)	Od toga opijatni tip	Udio od prvi put liječenih u županiji (%)
Grad Zagreb	2.183	537.188	406,4	1.610	299,7	288	13,2	31	10,8
Zagrebačka	344	215.411	159,7	241	111,9	45	13,1	5	11,1
Krapinsko-zagorska	49	89.545	54,7	25	27,9	15	30,6	2	13,3
Sisačko-moslavačka	96	113.750	84,4	42	36,9	24	25,0	2	8,3
Karlovačka	118	84.359	139,9	49	58,1	40	33,9	2	5,0
Varaždinska	245	119.212	205,5	196	164,4	28	11,4	4	14,3
Koprivničko-križevačka	84	76.937	109,2	33	42,9	24	28,6	4	16,7
Bjelovarsko-bilogorska	26	79.310	32,8	4	5,0	18	69,2	0	0,0
Primorsko-goranska	676	203.224	332,6	643	316,4	50	7,4	30	60,0
Ličko-senjska	15	31.428	47,7	11	35,0	5	33,3	1	20,0
Virovitičko-podravska	27	56.797	47,5	13	22,9	12	44,4	3	25,0
Požeško-slavonska	56	50.892	110,0	41	80,6	10	17,8	2	20,0
Brodsko-posavska	135	103.668	130,2	120	115,8	7	5,2	2	28,6
Zadarska	560	111.652	501,6	545	488,1	13	2,3	6	46,2
Osječko-baranjska	353	206.692	161,1	258	124,8	53	15,0	12	22,6
Šibensko-kninska	333	70.048	432,6	277	395,4	13	3,9	4	30,8
Vukovarsko-srijemska	165	118.382	139,4	158	133,5	9	5,5	7	77,8
Splitsko-dalmatinska	979	304.915	321,1	854	280,1	107	10,9	36	33,6
Istarska	749	142.780	524,6	668	467,9	49	6,5	14	28,6
Dubrovačko-neretvanska	250	80.804	309,4	223	276,0	12	4,8	4	33,3
Međimurska	118	76.834	153,6	91	118,4	17	14,4	0	0,0
Ukupno Hrvatska	7.511	2.873.828	261,4	6.102	212,3	839	11,2	171	20,4
Druge države	22			21		5		4	
UKUPNO	7.533			6.123		844	11,2	175	20,7

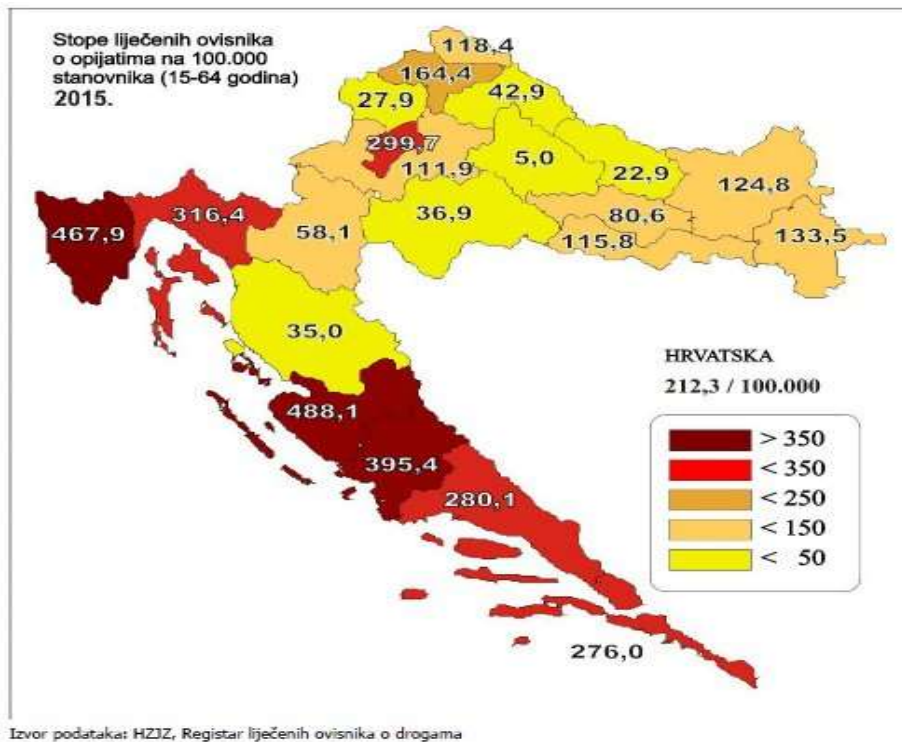
*Stope na 100.000 stanovnika dobi od 15 do 64 godina (Popis stanovništva 2011. DZ5)

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

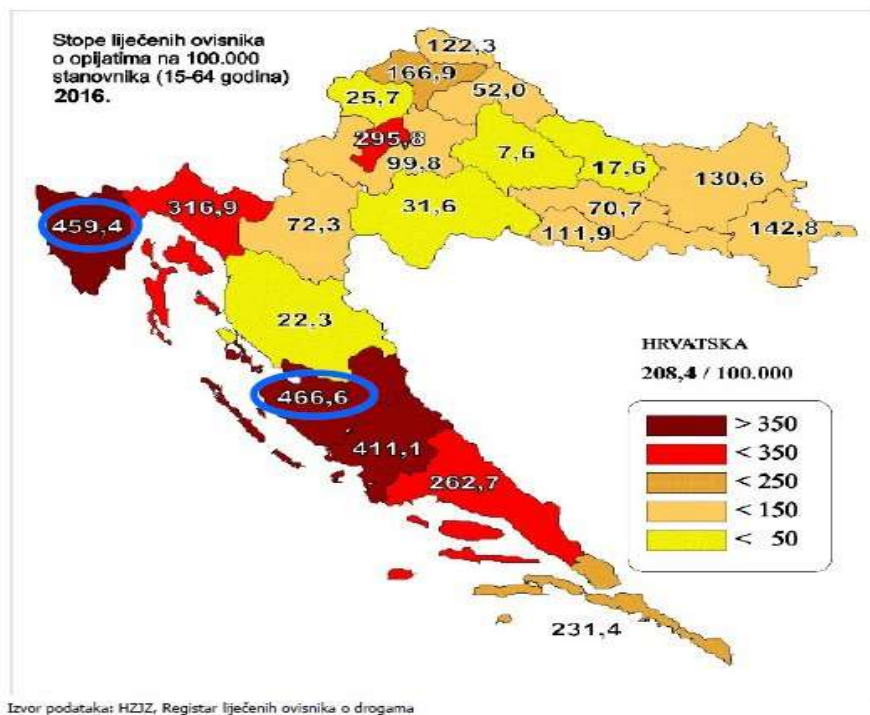
Tablica 2. Osobe liječene zbog zlorabe psihoaktivnih droga i stope na 100.000 stanovnika u dobi od 15. do 64. godine, osobe prvi put liječene prema županiji prebivališta u Hrvatskoj 2016. godine

Županija	Liječene osobe ukupno					Prvi put liječeni			
	Broj	Broj stanovnika	Stopa na 100.000*	Od toga opijati	stopa na 100.000*	Svi tipovi ovisnosti	Udio od liječenih osoba u županiji (%)	Od toga opijatni tip	Udio od prvi put liječenih u županiji (%)
Grad Zagreb	2.049	537.188	381,4	1.587	295,4	265	18,3	31	11,7
Zagrebačka	307	215.411	142,5	215	100,0	45	19,5	7	15,6
Krapinsko-zagorska	53	89.545	59,2	22	24,6	24	45,3	3	12,5
Sisačko-moslavačka	73	113.750	64,2	36	31,6	28	38,4	4	14,3
Karlovačka	125	84.359	148,2	60	71,1	38	30,4	7	18,4
Varaždinska	240	119.212	201,3	199	167,0	28	11,7	5	17,9
Koprivničko-križevačka	64	76.937	83,2	39	50,7	14	21,9	2	14,3
Bjelovar-bilogorska	15	79.310	18,9	6	76,0	7	46,7	1	14,3
Primorsko-goranska	668	203.224	328,7	639	314,4	41	6,1	25	61,0
Ličko-senjska	8	31.428	25,5	6	19,1	1	12,5	0	0,0
Virovitičko-podravska	30	56.797	52,8	10	17,6	16	53,3	0	0,0
Požeško-slavonska	42	50.892	82,5	36	70,7	4	9,5	2	50,0
Brodsko-posavska	128	103.668	123,5	115	111,9	12	9,4	7	58,3
Zadarska	534	111.652	478,3	521	466,6	15	2,8	10	66,7
Osječko-baranjska	343	206.692	166,0	267	129,2	61	17,8	12	19,7
Šibensko-kninska	308	70.048	439,7	286	408,3	11	3,6	4	36,4
Vukovarsko-srijemska	179	118.382	151,2	166	140,2	16	8,9	9	56,2
Splitsko-dalmatinska	862	304.915	282,7	793	260,1	54	6,3	19	35,2
Istarska	731	142.780	512,0	654	458,1	51	7,0	17	33,3
Dubrovačko-neretvanska	202	80.804	250,0	183	226,5	14	6,9	3	21,4
Međimurska	125	76.834	161,4	94	122,3	17	13,7	2	11,8
Ukupno Hrvatska	7.085	2.873.828	246,5	5.934	206,5	762	13,7	170	22,3
Druge države	21			19		9		8	
UKUPNO	7.106			5.953		771	10,9	178	23,1

*Stope na 100.000 stanovnika dobi od 15 do 64 godina (Popis stanovništva 2011. DZ5)
Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Slika 1. Liječeni ovisnici o opijatima u Hrvatskoj po županijama sa stopama na 100.000 stanovnika 2015. godine

Slika 2. Liječeni ovisnici o opijatima u Hrvatskoj po županijama sa stopama na 100.000 stanovnika 2016. godine

Prikaz stope liječenih ovisnika koji su ovisni o opijatima pokazuje vrlo slične rezultate. Najvišu stopu imala je Zadarska (466,6), zatim Istarska županija (458,1), Šibensko-kninska (408,3), Primorsko-goranska (314,4), Grad Zagreb (295,4), Splitsko-dalmatinska (260,1), te Dubrovačko-neretvanska (226,5). Za cijelu Hrvatsku stopa je iznosila 206,5 (u 2015.- 212,3; u 2014. godini 216,1; u 2013 godini 218,7 ; u 2012. godini 220,2). U odnosu na prethodnu godinu nije došlo do značajnije promjene u redoslijedu županija. Na području Virovitičko podravske županije prema podacima Zavoda za javno zdravstvo „Sveti Rok“, kroz proteklo razdoblje unatrag nekoliko godina broj registriranih ovisnika raste usporenim trendom, pa su tako ukupno registrirana 592 ovisnika zaključno s krajem 2017. godine. Moramo napomenuti da se u tom broju nalaze i osobe sa poteškoćama mentalnog zdravlja. Povećanje broja registriranih osoba izraženo u postocima u odnosu na prethodnu godinu, gdje se vidi usporavanje rasta prikazano je u Tablici 3. (2013.-2014. +14,5 %, 2014.-2015. +7,5%, 2015.-2016. +7,2%, 2016.-2017. +4,6%). Prema dominantnom sredstvu ovisnosti izrazito prednjače osobe koje imaju problem sa alkoholom, potom oni sa marihuanom, a tek onda oni sa opijatima. No, i kod osoba koje imaju problem sa alkoholom, trend porasta je usporen (2013.-2014. +14,2 %, 2014.-2015. +8,0%, 2015.-2016. +5,8%, 2016.-2017. +5,1%), te ih se svake naredne godine javlja sve manji broj. Postupci i mjere koje se provode u cilju smanjenja navedenih pokazatelja sadržani su u Akcijskom planu, a vezani su uz dva glavna cilja Nacionalne strategije:

- **smanjenje potražnje droga**, što uključuje mjerljivo smanjenje uporabe droga, ovisnosti i vezanih zdravstvenih i socijalnih posljedica razvijanjem i unaprjeđenjem učinkovitog i integriranog sveobuhvatnog, znanstveno utemeljenog sustava smanjenja potražnje, uključujući mjere prevencije, rane intervencije, liječenja, smanjenja štete, rehabilitacije i društvene reintegracije ovisnika. Aktivnosti i programi usmjereni su prema:
  - ovisnosti o supstancama (alkohol, cigarete, droge)
  - ovisnosti povezane s navikama i ponašanjima (klađenje/kockanje, Internet, računalne igrice, društvene mreže)
- **smanjenje ponude droga**, što uključuje mjerljivo smanjenje ponude i dostupnosti droga putem unaprjeđenja uspješne, djelotvorne i znanstveno utemeljene primjenjivosti zakona u vezi s proizvodnjom, prometom droga i prekursora, te organiziranim kriminalom, uličnom redukcijom i pranjem novca povezanog s organiziranim narko-kriminalom

Statistički podaci o ovisnicima i osobama s teškoćama mentalnog zdravlja za područje

Virovitičko-podravske županije

Tablica 1. Broj ovisnika i osoba s teškoćama s mentalnim zdravljem koji su bili korisnici usluga Zavoda u razdoblju 2005. – 2017.

Godina	Ukupan broj ovisnika i MZ - kumulativno	Novih ovisnika i MZ u godini	Marihuana-kumulativno	Opijati/MTD/BUP-kumulativno	Alkohol-kumulativno	AMP/MDMA/BZO/KOK/HAL-kumulativno	Kockanje/MZ-kumulativno
2005.	92	36	36	24	14	0	18
2006.	123	31	46	28	28	3	18
2007.	154	31	63	34	30	9	18
2008.	190	36	72	39	46	15	18
2009.	245	55	74	42	90	17	22
2010.	302	57	86	50	124	18	24
2011.	348	46	92	55	149	19	33
2012.	381	33	100	59	165	19	38
2013.	429	48	109	62	197	19	42
2014.	491	62	123	67	225	21	55
2015.	528	37	127	69	243	22	67
2016.	566	38	142	72	257	22	73
2017.	592	26	147	76	270	22	77

Tablica 2. Ukupan broj svih klijenata koji su bili korisnici usluga Zavoda po godinama u razdoblju 2007. – 2017.

Godina	Broj klijenata
2007.	145
2008.	122
2009.	147
2010.	135
2011.	128
2012.	112
2013.	135
2014.	186
2015.	155
2016.	159
2017.	126

Tablica 3. Trend kretanja broja ovisnika i osoba s teškoćama s mentalnim zdravljem koji su bili korisnici usluga Djelatnosti (promjena u odnosu na prethodnu godinu u postocima) za razdoblje 2005. – 2017.

Razdoblje	Prirast ukupnog broja ovisnika	Marihuana	Opijati/ MTD/BUP	Alkohol	AMP/MDMA/ BZO/ KOK/HAL	Kockanje/ MZ
2005.-2006.	+33,7 %	+27,8 %	+16,7 %	+100 %	prva tri korisnika u 2006.	18 korisnika do 2005.
2006.-2007.	+25,2 %	+40 %	+21,4 %	+7,1 %	+200 %	nema novih
2007.-2008.	+23,4 %	+14,3 %	+14,7 %	+53,3 %	+66,7 %	nema novih
2008.-2009.	+28,9 %	+2,8 %	+7,7 %	+95,7 %	+13,3 %	+22,2 %
2009.-2010.	+ 23,3 %	+16,2 %	+19 %	+37,8 %	+5,9 %	+9,1 %
2010.-2011.	+15,2 %	+7 %	+10 %	+20,2 %	+5,6 %	+37,5 %
2011.-2012.	+9,5 %	+8,7 %	+7,3 %	+10,7 %	nema novih	+15,2 %
2012.-2013.	+12,6 %	+9 %	+5,1 %	+19,4 %	nema novih	+10,5 %
2013.-2014.	+14,5 %	+12,8 %	+8,1 %	+14,2 %	+10,5 %	+31 %
2014.-2015.	+7,5%	+3,3%	+3%	+8%	+4,8%	+21,8%
2015.-2016.	+7,2%	+11,8%	+4,3%	+5,8%	nema novih	+9%
2016.-2017.	+4,6%	+3,5%	+5,6%	+5,1%	nema novih	+5,5%

Tablica 4. Ukupni podaci za Virovitičko-podravsku županiju o ovisnicima i konzumentima droga koji su bili korisnici usluga Zavoda tijekom 2017. godine prema sredstvima ovisnosti i dobi

Dobna struktura (godine)	OPIJATI		THC		COC		BZO		AMP/MDMA/LSD		ALKOHOL		MTD/BUP	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
do 14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-18	0	0	4/1	1/0	0	0	0	0	0	0	1/1	1/1	0	0
19-22	0	0	3/1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23-26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2/1	0	1/0	0
27-30	0	0	3/3	0	0	0	0	0	1/0	0	2/1	0	1/0	1/1
31-40	0	0	1/0	0	0	0	0	0	0	0	4/2	0	8/3	3/0
41 i više	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	30/7	1/0	6/0	1/0
UKUPNO	0	0	11	1	0	0	0	0	1	0	39	2	16	5
NOVOPRIDOŠLIH	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	12	1	3	1

	Muških	Ženskih	Ukupno
OVISNIKA I KONZUMENATA	67	8	75
OSTALIH KORISNIKA	21	30	51
Ukupno	88	38	126

Tablica 5. Podaci za područje Virovitice o ovisnicima i konzumentima droga koji su bili korisnici usluga Zavoda tijekom 2017. godine prema sredstvima ovisnosti i dobi

Dobna struktura (godine)	OPIJATI		THC		COC		BZO		AMP/MDMA/LSD		ALKOHOL		MTD/BUP	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
do 14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-18	0	0	4/1	1/0	0	0	0	0	0	0	1/1	1/1	0	0
19-22	0	0	3/1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23-26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1/1	0	1/0	0
27-30	0	0	3/3	0	0	0	0	0	1/0	0	2/1	0	0	1/1
31-40	0	0	1/0	0	0	0	0	0	0	0	2/2	0	8/3	3/0
41 i više	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22/7	1/0	6/0	1/0
UKUPNO	0	0	11	1	0	0	0	0	1	0	28	2	15	5
NOVOPRIDOŠLIH	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	12	1	3	1
			Muških				Ženskih				Ukupno			
OVISNIKA I KONZUMENATA			55				8				63			
OSTALIH KORISNIKA			18				24				42			
Ukupno			73				32				105			

Tablica 6. Podaci za područje Slatine o ovisnicima i konzumentima droga koji su bili korisnici usluga Zavoda tijekom 2017. godine prema sredstvima ovisnosti i dobi

Dobna struktura (godine)	OPIJATI		THC		COC		BZO		AMP/MDMA/LSD		ALKOHOL		MTD/BUP	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
do 14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19-22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23-26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1/0	0	0	0
27-30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1/0	0
31-40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2/0	0	0	0
41 i više	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8/0	0	0	0
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0	1	0
NOVOPRIDOŠLIH	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
			Muških				Ženskih				Ukupno			
OVISNIKA I KONZUMENATA			12				0				12			
OSTALIH KORISNIKA			3				6				9			
Ukupno			15				6				21			

Legenda za sve tablice:

THC – tetrahidrokanabinol (marihuana, hašiš)

COC/KOC – kokain

BZO – benzodiazepini (pojedini lijekovi)

AMP – amfetamini (speed i sl.)

MDMA – metamfetamini (ecstasy)

LSD/HAL – halucinogene droge

MTD – metadon

BUP – buprenorfin

MZ – mentalno zdravlje

Tablica 7. Nove sudske mjere za Virovitičko-podravsku županiju za razdoblje 2006. – 2017.

2006.	Izrečene			Provođene		
	11			11		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
0	11		0	11		
2007.	Izrečene			Provođene		
	30			17		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
7	23		2	15		
2008.	Izrečene			Provođene		
	29			10		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
21	8		6	4		
2009.	Izrečene			Provođene		
	84			13		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
81	3		10	3		
2010.	Izrečene			Provođene		
	66			15		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
62	4		11	4		
2011.	Izrečene			Provođene		
	77			27		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
76	1		26	1		
2012.	Izrečene			Provođene		
	83			32		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
78	3	2	27	3	2	
2013.	Izrečene			Provođene		
	76			37		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
72	3	1	34	3	0	
2014.	Izrečene			Provođene		
	51			34		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
51	0	0	34	0	0	
2015.	Izrečene			Provođene		
	53			36		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
52	1	0	35	1	0	
2016.	Izrečene			Provođene		
	36			28		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
36	0	0	28	0	0	
2017.	Izrečene			Provođene		
	35			26		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
34	1	0	25	1	0	

Tablica 8. Nove sudske mjere iz sudova u Virovitici za razdoblje 2006. – 2017.

2006.	Izrečene			Provođene		
	10			10		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
	0	10		0	10	
2007.	Izrečene			Provođene		
	18			13		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
	0	18		0	13	
2008.	Izrečene			Provođene		
	11			3		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
	9	2		2	1	
2009.	Izrečene			Provođene		
	74			9		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
	71	3		6	3	
2010.	Izrečene			Provođene		
	52			12		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
	48	4		8	4	
2011.	Izrečene			Provođene		
	66			18		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
	65	1		17	1	
2012.	Izrečene			Provođene		
	62			20		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
	57	3	2	15	3	2
2013.	Izrečene			Provođene		
	55			22		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
	52	2	1	20	2	0
2014.	Izrečene			Provođene		
	34			23		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
	34	0	0	23	0	0
2015.	Izrečene			Provođene		
	35			23		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
	35	0	0	23	0	0
2016.	Izrečene			Provođene		
	25			22		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
	25	0	0	22	0	0
2017.	Izrečene			Provođene		
	28			21		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
	27	1	0	20	1	0

Tablica 9. Nove sudske mjere iz sudova u Slatini za razdoblje 2006. – 2017.

2006.	Izrečene			Provođene		
	1			1		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
	0	1		0	1	
2007.	Izrečene			Provođene		
	12			4		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
	7	5		2	2	
2008.	Izrečene			Provođene		
	18			7		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
	12	6		4	3	
2009.	Izrečene			Provođene		
	10			4		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
	10	0		4	0	
2010.	Izrečene			Provođene		
	14			3		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
	14	0		3	0	
2011.	Izrečene			Provođene		
	11			9		
	Alkohol	Droge		Alkohol	Droge	
	11	0		9	0	
2012.	Izrečene			Provođene		
	21			12		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
	21	0	0	12	0	0
2013.	Izrečene			Provođene		
	21			15		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
	20	1	0	14	1	0
2014.	Izrečene			Provođene		
	17			11		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
	17	0	0	11	0	0
2015.	Izrečene			Provođene		
	18			13		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
	17	1	0	12	1	0
2016.	Izrečene			Provođene		
	11			6		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
	11	0	0	6	0	0
2017.	Izrečene			Provođene		
	7			5		
	Alkohol	Droge	MZ	Alkohol	Droge	MZ
	7	0	0	5	0	0

Tablica 10. Komparativna višegodišnja analiza novih sudskih mjera prema lokaciji za razdoblje 2006. – 2017.

	Virovitica		Slatina		Ukupno	
	Izrečene	Provođene	Izrečene	Provođene	Izrečene	Provođene
2006.	10	10	1	1	11	11
2007.	18	13	12	4	30	17
2008.	11	3	18	7	29	10
2009.	74	9	10	4	84	13
2010.	52	11	14	3	66	15
2011.	66	18	11	9	77	27
2012.	62	20	21	12	83	32
2013.	55	22	21	15	76	37
2014.	34	23	17	11	51	34
2015.	35	23	18	13	53	36
2016.	25	22	11	6	36	28
2017.	28	21	7	5	35	26

Tablica 11. Komparativna višegodišnja analiza novih sudskih mjera prema indikaciji za razdoblje 2006. – 2017.

	Alkohol		Droga		Mentalno zdravlje		Ukupno	
	Izrečene	Provođene	Izrečene	Provođene	Izrečene	Provođene	Izrečene	Provođene
2006.	0	0	11	11	0	0	11	11
2007.	7	2	23	15	0	0	30	17
2008.	21	6	8	4	0	0	29	10
2009.	81	10	3	3	0	0	84	13
2010.	62	11	4	4	0	0	66	15
2011.	76	26	1	1	0	0	77	27
2012.	78	27	3	3	2	2	83	32
2013.	72	34	3	3	1	0	76	37
2014.	51	34	0	0	0	0	51	34
2015.	52	35	1	1	0	0	53	36
2016.	36	28	0	0	0	0	36	28
2017.	34	25	1	1	0	0	35	26

Tablica 12. Komparativna višegodišnja analiza novih posebnih obveza izrečenih od Centara za socijalnu skrb i Općinskih državnih odvjetništava za razdoblje 2006. – 2017.

	Virovitica	Slatina	Ukupno
2006.	0	0	0
2007.	7	1	8
2008.	6	1	7
2009.	0	0	0
2010.	0	0	0
2011.	0	0	0
2012.	1	0	1
2013.	2	0	2
2014.	4	0	4
2015.	6	0	6
2016.	2	1	3
2017.	1	0	1

PREVENTIVNE AKTIVNOSTI

Protokol međusektorske suradnje u Virovitičko-podravskoj županiji

Zavod za javno zdravstvo koncem 2016. godine započeo je provedbu aktivnosti unutar projekta „Protokoliranje međusektorske suradnje u prevenciji i suzbijanju ovisnosti u Virovitičko-podravskoj županiji“. Projekt ima za glavni cilj osnaživanje međusektorske suradnje u području prevencije i suzbijanja ovisnosti među dionicima u Virovitičko-podravskoj županiji kroz izradu proširenog oblika Protokola međusektorske suradnje koji je prvu inačicu dobio još 2007. godine. Stoga je formirana Stručna radna skupina koja je pri Zavodu za javno zdravstvo radila na izradi Protokola. Stručna radna skupina s radom je započela na sastanku koji je održan u petak 27. siječnja 2017. godine u Zavodu za javno zdravstvo. Na ovome sastanku dogovorene su zadaće članova Stručne radne skupine i hodogram aktivnosti koje će rezultirati izradom Protokola.

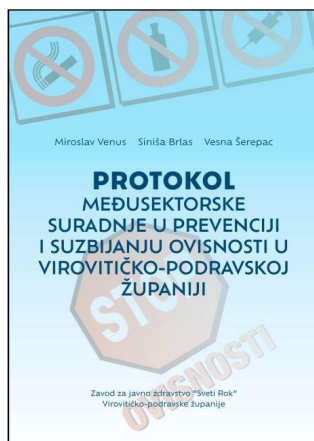
U sastavu Stručne radne skupine ispred svojih institucija odnosno nadležnih tijela imenovani su: Siniša Brlas ispred Zavoda za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravške županije, Miroslav Venus ispred Povjerenstva za suzbijanje bolesti ovisnosti Virovitičko-podravške županije, Vesna Šerepac i Martina Bunić ispred Virovitičko-podravške županije, Dražen Huzjak ispred Policijske uprave Virovitičko-podravške, Tajana Rastija ispred Centra za socijalnu skrb Virovitica, Ivona Balić ispred Centra za socijalnu skrb Slatina, Snježana Karničnik ispred Opće bolnica Virovitica, Višnja Kajzer ispred Doma zdravlja Virovitičko-podravške županije, Željko Lovreković ispred Zavoda za hitnu medicinu Virovitičko-podravške županije, Željka Jurić ispred Općinskog suda Virovitica, Marina Kovačević ispred Prekršajnog suda Virovitica, Nenad Dobrić ispred Općinskog državnog odvjetništva Virovitica, Marija Lenart ispred osnovnih i srednjih škola u Virovitičko-podravskoj županiji, Ksenija Vujanović Juras ispred Zajednice udruženja klubova liječenih alkoholičara Virovitičko-podravške županije i Danijela Milčić ispred Probacijskog ureda Bjelovar.

Nakon što je Stručna radna skupina Zavoda za javno zdravstvo usuglasila Protokol međusektorske suradnje u području prevencije i suzbijanja ovisnosti u Virovitičko-podravskoj županiji, Protokol je predstavljen javnosti na Svjetski dan zdravlja, u petak 7. travnja 2017. godine na edukaciji koja tim povodom održana u gradskoj vijećnici Grada Virovitice. Ova je edukacija predstavljala aktivnost u okviru projekta „Protokoliranje međusektorske suradnje u prevenciji i suzbijanju ovisnosti u Virovitičko-podravskoj županiji“ kojega financira Ministarstvo zdravstva Republike Hrvatske, a provodi Zavod za javno zdravstvo, te je ujedno i prilog obilježavanju Svjetskoga dana zdravlja (7. travnja). Nakon toga, Protokol je predstavljen ravnateljima škola i voditeljima Školskih preventivnih programa na edukaciji koja je održana u Velikoj vijećnici Virovitičko-podravške županije.

Ova je aktivnost ujedno i primjer dobre i sustavne međusektorske suradnje zdravstvenog sustava i sustava odgoja i obrazovanja, a suradnja je i temeljna ideja cijeloga projekta koji potencira međusektorsko umrežavanje.

Slika 1. Protokol međusektorske suradnje u prevenciji i suzbijanju ovisnosti u Virovitičko-podravskoj županiji

Protokol suradnje na polju suzbijanja ovisnosti Vlade RH

U Zagrebu je u zgradi Vlade RH održana tematska sjednica Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH sa predsjednicima županijskih povjerenstava uz prisustvovanje predstavnika Ureda za suzbijanje zlouporabe droga VRH. Na sjednici su predstavljene trendovi zlouporabe droga u RH i rezultati evaluacije Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga u razdoblju 2012. – 2017. godine, kao i aktivnosti na izradi nove strategije za razdoblje 2018. – 2025. Predstavnicima županijskih povjerenstava predstavili su svoje aktivnosti na prevenciji i suzbijanju ovisnosti, te lokalne specifičnosti i probleme na koje nailaze pri provedbi aktivnosti. Uz mjere za suzbijanje zlouporabe droga, istaknute su i aktivnosti na prevenciji prekomjernog pijenja kod mladih uz koje se veže vršnjačko nasilje, kao i aktivnosti na prevenciji pušenja i kockanja. Istaknut je značaj županijskih Zavoda za javno zdravstvo u provedbi svih navedenih mjera jer se uz mjere izvanbolničkog liječenja ovisnosti sve više ističu i aktivnosti na zaštiti mentalnog zdravlja.

Središnji dio tematske sjednice predstavljalo je potpisivanje Protokola suradnje između županijskih Povjerenstava za suzbijanje zlouporabe droga, Ureda za suzbijanje zlouporabe droga i Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske. U ime Povjerenstva Vlade RH Protokol je potpisala Potpredsjednica Vlade i Ministrica vanjskih i europskih poslova mr. sc. Marija Pejčinović Burić, u ime vladinog Ureda mr. Željko Petković, a u ime Povjerenstva Virovitičko-podravske županije prim. mr. sc. Miroslav Venus. Protokol predstavlja usuglašeni dokument koji definira prepoznavanje interesa za osnaživanje zajedničke suradnje, ističe potrebu poboljšanja koordinacije u provedbi i praćenju mjera iz županijskog Akcijskog plana, te ukazuje na potrebu poticanja odgovarajućih oblika suradnje, kao i razmjenu iskustava u provedbi politike na području suzbijanja droga i drugih ovisnosti. Svi potpisnici Protokola suglasni su glede potrebe poticanja razvoja institucionalnih mreža i programa s ciljem učinkovite provedbe politike na području droga i drugih ovisnosti na nacionalnoj i županijskoj razini. Potpisivanje Protokola kao aktivnosti inicirane od strane Vlade RH trebalo bi ojačati značaj županijskih povjerenstava na polju prevencije i suzbijanja ovisnosti, rada sa mladima i međuresorne suradnje u cilju postizanja što boljih rezultata u bliskoj budućnosti.

Program „Zdrav za pet“

U okviru programa „Zdrav za pet“, u srijedu 01. veljače 2017. godine profesor Brlas održao je predavanje o sredstvima ovisnosti pod nazivom „Kako droge djeluju i gdje se kriju opasnosti“ za učenike prvoga razreda Strukovne škole Virovitica. Ovim je predavanjem nastavljeno ostvarivanje programa „Zdrav za pet“ u Virovitičko-podravskoj županiji i u 2017. godini koji se već petu školsku godinu za redom uspješno provodi u odgojno-obrazovnim ustanovama u Virovitičko-podravskoj županiji. Provedba programa predstavlja nastavak dobre suradnje Zavoda za javno zdravstvo i odgojno-obrazovnih ustanova u području prevencije rizičnih ponašanja kod mladih.

Program „Zdrav za pet“ provodi se na nacionalnoj razini, a njime su naravno obuhvaćene i škole u Virovitičko-podravskoj županiji. Radi se o preventivnom programu kojim se u formi predavanja i radionica za učenike u odgojno-obrazovnim ustanovama nastoje prevenirati rizična ponašanja kod djece i mladih. Osim predavanja o štetnosti djelovanja droga koja se održavaju u prvom razredu srednjih škola, predviđena su i predavanja u osmom razredu osnovnih škola (tema je štetno djelovanje alkohola) te u drugom razredu srednjih škola (tema je problematično i patološko kockanje), a dinamika provedbe dogovara se sa svakom pojedinom školom. Tako su održana predavanja po školama; u srijedu 01. i 08. veljače 2017. predavanje o sredstvima ovisnosti pod nazivom „Kako droge djeluju i gdje se kriju opasnosti“ za učenike prvoga razreda Strukovne škole Virovitica. U srijedu 15. veljače, petak 17. veljače i 24. veljače 2017. godine za učenike prvoga razreda Industrijsko-obrtničke škole Virovitica. U srijedu 22. veljače 2017. godine za učenike prvoga razreda Srednje škole Stjepana Ivšića Orahovica. U petak 03. ožujka i srijedu 08. ožujka 2017. godine za učenike prvoga razreda Srednje škole Marka Marulića Slatina. U srijedu 15. i 22. ožujka 2017. godine za učenike prvoga razreda Industrijsko-obrtničke škole Slatina. U srijedu 29. ožujka 2017. godine za učenike prvoga razreda Gimnazije Petra Preradovića Virovitica. U srijedu 05. travnja 2017. godine za učenike prvoga razreda Srednje škole Stjepana Sulimanca u Pitomači. U srijedu 24. svibnja 2017. godine za učenike prvoga razreda Katoličke klasične gimnazije s pravom javnosti u Virovitici, te u srijedu 15. studenog, 24. studenog i 15. prosinca 2017. godine za učenike prvoga razreda Tehničke škole Virovitica.

Vodič za mlade „Iskoristi dan u Virovitičko-podravskoj županiji“

Sredinom listopada 2017. godine u medijima je objavljen javni poziv za sudjelovanjem zainteresirane javnosti u pripremi novoga izdanja vodiča „Iskoristi dan u Virovitičko-podravskoj županiji“. U Virovitičko-podravskoj županiji od 2007. godine provodi se projekt „Iskoristi dan“ koji je 2009. godine prerastao u projekt „Iskoristi dan u Virovitičko-podravskoj županiji“ pod kojim se nazivom od tada provodi. Usmjeren je pomoći mladima u organizaciji slobodnog vremena. Istraživanja koja su od školske godine 2004./05. sustavno provođena u osnovnim i srednjim školama u našoj županiji, a kasnije i u Visokoj školi za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici, ukazala su na potrebu pomoći mladima u organizaciji slobodnog vremena. Stoga je i pokrenut ovaj projekt unutar kojega je najvažniji dio izdavanje vodiča za pomoć u osmišljavanju slobodnog vremena djece i mladih pod nazivom „Iskoristi dan u Virovitičko-podravskoj županiji“. Ranijih je godina učenicima podijeljeno

osam izmijenjenih i dopunjenih izdanja ovoga vodiča koji nastaje tako da se svake godine ažuriraju podaci o sportskim, društvenim, vjerskim i inim sadržajima koji su u općinama i gradovima naše županije dostupni mladima i njima su primjereni. Izdavač Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije stoga je i ove godine odlučio pozvati zainteresiranu javnost, dakle pojedince, udruge i ustanove, da svojim prijedlozima doprinesu novome izdanju. Svi zainteresirani pozvani su bili pregledati posljednje izdanje vodiča te svoje prijedloge za izmjenama i dopunama u tekstualnom i slikovnom obliku (što kraći opis aktivnosti, kontakti i jednu ili dvije fotografije ove aktivnosti) dostaviti na adresu elektroničke pošte iskoristidanuvpz@zzjzvpz.hr. Uz to, upućen je i dopis sa pozivom na istu vrstu suradnje u sve jedinice lokalne samouprave s područja naše županije.

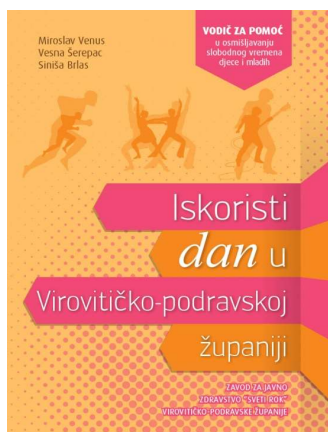
Ishodište ovoga projekta jest istraživanje o pušenju, alkoholu, kockanju, drogama i slobodnom vremenu koje je među učenicima osnovnih i srednjih škola u Virovitičko-podravskoj županiji provedeno od školske godine 2004./2005. do školske godine 2013./2014. i koje je ukazalo na važnost i potrebu kvalitetnije organizacije slobodnog vremena djece i mladih. Isto je istraživanje tijekom akademske godine 2014./2015. provedeno i među studentima Visoke škole za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici. Slijedom toga, stručnjaci Povjerenstva za suzbijanje bolesti ovisnosti Virovitičko-podravske županije pokrenuli su ideju izrade vodiča „Iskoristi dan u Virovitičko-podravskoj županiji“ koji informira mlade o mogućnostima uključivanja u raznolike sportske, društvene, vjerske i ine sadržaje u svim gradovima i općinama naše županije. Ovo je jedinstveni vodič ove vrste u Republici Hrvatskoj i u više je navrata do sada kao primjer dobre prakse predstavljen diljem naše zemlje. U realizaciji ideje već godinama motivirano pomažu i učenici i voditelji školskih preventivnih programa u odgojno-obrazovnim ustanovama u Virovitičko-podravskoj županiji, a javnim je pozivom u izradu dopunjenih izdanja uključena i šira javnost u našoj županiji. Vodič ove godine ima deveto, izmijenjeno i dopunjeno izdanje i namijenjen je svima, ali će biti podijeljen učenicima sedmoga razreda osnovnih škola u Virovitičko-podravskoj županiji (bit će im podijeljen prije odlaska na zimski odmor učenika) i studentima prve godine Visoke škole za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici. Starije generacije učenika i studenata vodič su već dobile ranijih godina.

Predstavljanje vodiča održano je u petak 15. prosinca 2017. godine u Virovitičko-podravskoj županiji, a nazočio mu je i stručni recenzent vodiča i vanjski evaluator projekta prof. dr. sc. Josip Burušić. Ovom se aktivnosti ujedno i tradicionalno privodi završetku obilježavanje Mjeseca borbe protiv ovisnosti.

Projekt „Iskoristi dan u Virovitičko-podravskoj županiji“ nominiran za nagradu Vijeća Europe

Projekt „Iskoristi dan u Virovitičko-podravskoj županiji“ jedan je od samo dva projekta za mlade koji su iz Republike Hrvatske nominirani na prestižnu nagradu Vijeća Europe (Pompidou Group European Drug Prevention Prize 2016).

Slika 2. Vodič "Iskoristi dan u Virovitičko-podravskoj županiji"

Tjedan mozga „Brain Awareness Week“

Tjedan mozga, međunarodna medijska kampanja koja je u svijetu poznata kao Brain Awareness Week organizirana je i u RH od strane Hrvatskog instituta za istraživanje mozga i Hrvatskog društva za neuroznanost. Ovom akcijom javnost se želi upoznati s najnovijim dostignućima u istraživanju mozga. Obilježavanje Tjedna mozga u Republici Hrvatskoj osmišljeno je unutar triju glavnih tema na način da se stručnjaci diljem naše zemlje aktivno uključuju u različite oblike aktivnosti kojima doprinose zajedničkim ciljevima.

Povodom Tjedna mozga objavljena je nova publikacija u izdanju Zavoda za javno zdravstvo pod nazivom „Funkcionira li mozak ovisnika zaista drukčije“. Autor publikacije je profesor Siniša Brlas, psiholog u Zavodu. Publikacija je 11. ožujka 2016. godine javnosti predstavljena na Hrvatskom institutu za istraživanje mozga u Zagrebu, a u elektronskom obliku objavljena je i na službenim stranicama Hrvatskog instituta za istraživanje mozga, što je veliko priznanje ovome izdanju i Zavodu za javno zdravstvo. Za Virovitičko-podravsku županiju predstavljanje publikacije bilo je 16. ožujka 2016. godine na konferenciji za medije koja je održana u Zavodu, kojom su prilikom publikaciju predstavili ravnatelj Zavoda dr. Venus i autor knjige profesor Brlas. Ovom publikacijom profesor Brlas preciznije pojašnjava dijelove iz svoje ranije knjige „Važno je ne započeti; neki temeljni pojmovi psihologije ovisnosti“ koji se odnose na tumačenje razumijevanja povezanosti procesa u mozgu ovisnika i ovisničkog ponašanja.

Slika 3. Brošura „Funkcionira li mozak ovisnika zaista drukčije“

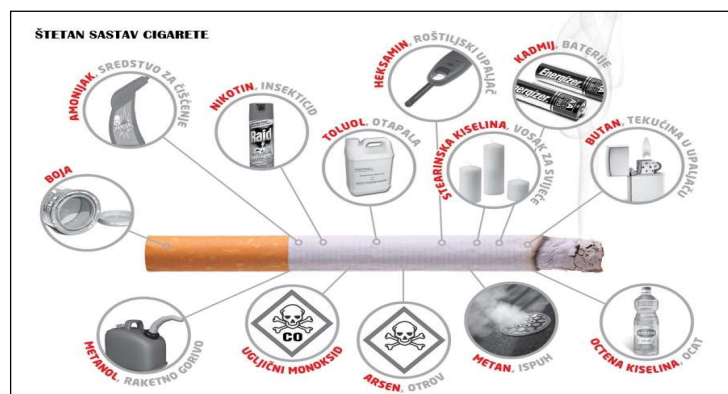

Dan bez duhanskog dima – Dan otvorenih vrata

U Republici Hrvatskoj već se niz godina obilježava Dan bez duhanskog dima, a u Virovitičko-podravskoj županiji tome svakako najveći doprinos daju Zavod za javno zdravstvo i Povjerenstvo za suzbijanje bolesti ovisnosti Virovitičko-podravske županije. Dan bez duhanskog dima koji se svake godine obilježava na drugi datum osmišljen je kako bi se pušače duhanskih proizvoda potaknulo na donošenje odluke o prestanku pušenja, a svakako da barem na ovaj dan ne puše. Nepušačima je to prigoda da učvrste svoj stav o nepušenju kao zdravom načinu življenja.

Ovim povodom stručnjaci Zavoda za javno zdravstvo zainteresiranim građanima pružaju mogućnost posebnim uređajem besplatno izmjeriti razinu ugljičnog monoksida (CO) u izdahu. Podatak o ugljičnom monoksidu govori kolika je sposobnost krvi da opslužuje tijelo kisikom, presudno važnim činiteljem za zdravlje i život. Pokazalo se da pušači imaju smanjenu sposobnost da njihova krv opslužuje tijelo kisikom i stoga su u većemu riziku po zdravlje jer ne mogu disati punim plućima. Mjerenje je, inače, moguće provesti svakodnevno između 8 i 9 sati u Zavodu za javno zdravstvo. Javnozdravstvenom akcijom obilježavanja Dana bez duhanskog dima želi se skrenuti pažnja javnosti na veliki javnozdravstveni problem štetne upotrebe duhanskih proizvoda.

Slika 4. Štetan sastav cigarete

„Udahni život zdravim plućima“ - Svjetski dan nepušenja

U Virovitičko-podravskoj županiji već se niz godina obilježava Svjetski dan nepušenja (31. svibnja) javnozdravstvenom akcijom pod nazivom „Udahni život zdravim plućima“. Prvi dio akcije održan je u nedjelju 28. svibnja 2017. godine ususret Svjetskom danu nepušenja biciklijadom po dijelu Virovitičko-podravске županije. Ova je biciklijada bila organizirana u suradnji s Klubom za ekspedicionizam i sport (KEKS) iz Virovitice. Start biciklijade bio je kod fontane (nekadašnje robne kuće) u centru grada Virovitice. Ruta je bila duga 30 kilometara i išla je od centra Virovitice prema Rezovcu, Suhopoljskoj Borovi, Suhopolju, Gradini i Lukaču te virovitičkom obilaznicom prema Virovitičkim ribnjacima gdje je bila organizirana okrjepa za sve sudionike.

U drugom dijelu ove javnozdravstvene akcije u centru Slatine u srijedu 31. svibnja 2017. godine bio je postavljen štand na kojemu su stručnjaci Zavoda za javno zdravstvo zainteresiranim građanima posebnim uređajem mjerili razinu ugljičnog monoksida u izdahu. Građanima su tom prigodom podijeljeni i prigodni edukativni leci i motivacijski pokloni kako bi ustrajali u brizi za svoje zdravlje. Ovom se javnozdravstvenom akcijom želi skrenuti pažnju javnosti na veliki javnozdravstveni problem štetne upotrebe duhanskih proizvoda, ohrabriti nepušače u nepušenju i potaknuti pušače na prestanak pušenja.

Slika 5. Svjetski dan nepušenja 31. svibnja

„Dim – priča o duhanu“ – Noć muzeja

Tijekom Noći muzeja koju je organizirao Gradski muzej Virovitica u suradnji s Etnografskim muzejom Zagreb 29. siječnja 2016. godine našim je sugrađanima predstavljena izložba „Dim - priča o duhanu“, a uz izložbu su osmišljeni i odgovarajući sadržaji promocije zdravlja u suradnji sa Zavodom za javno zdravstvo koji su bili prezentirani tijekom izložbe pod nazivom „Pušenje je out“. Tom su prilikom stručnjaci Zavoda za javno zdravstvo posjetitelje educirali o štetnosti pušenja i o prednostima nepušenja, te su dijelili prigodne edukativne materijale i zainteresiranima mjerili razinu ugljičnog monoksida u izdahu. S obzirom da izložbu posjećuju i učenici osnovnih i srednjih škola, Gradski muzej Virovitica i Zavod za javno zdravstvo za razredne odjele koji su posjetili izložbu, organizirali su i edukativno predavanje na temu „Kako se ne izgubiti u duhanskom dimu“ kojim se učenike educira o štetnosti pušenja i o prednostima nepušenja.

Ovom suradnjom Zavod za javno zdravstvo promovirao je nov, moderan, građanima blizak i do sada

neobičajeni oblik međusektorske suradnje u nastojanju da što više približi javnozdravstveno djelovanje i promociju zdravlja građanima, a osobito djeci i mladima. Zavod za javno zdravstvo akcijom promocije zdravlja u Noći muzeja još je više zdravlje približio građanima.

„Terminološki opisni rječnik ovisnosti“ Zavoda za javno zdravstvo

Pet godina nakon prvoga izdanja objavljeno je novo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje „Terminološkog opisnog rječnika ovisnosti“, jedinog rječnika ovisnosti u našoj zemlji. Autor je ovoga rječnika profesor Siniša Brlas, psiholog Zavoda za javno zdravstvo, koji je godinama sistematizirao važne pojmove iz područja ovisnosti o drogama, alkoholizma i problematičnog i patološkog kockanja u rječnik koji je u prvome izdanju bio objavljen 2011. godine. Ovo prvo izdanje ubrzo je doživjelo nekoliko neizmijenjenih izdanja i tiskan je u više tisuća primjeraka, a posebno se ističe činjenica da je cjelokupnu posebnu nakladu sredstvima Državnog proračuna otkupilo tadašnje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa za sve škole u državi. Pet godina nakon prvoga izdanja autor je nastavio prikupljati građu za novo izdanje koje je objavljeno ususret Svjetskom danu zdravlja. Ovo novo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje ima oko 20% više pojmova u odnosu na prethodno, a neki su pojmovi iz prvoga izdanja u ovome izdanju revidirani i nadopunjeni, pa sada ovaj jedinstveni rječnik ovisnosti ima čak 800 pojmova iz područja ovisnosti o drogama, alkoholizma i problematičnog i patološkog kockanja. Osim toga, proširen je i popis stručnih recenzenata te ih novo izdanje ima čak šestero.

Rječnik je poseban po tome što opisuje terminološke pojmove i pojmovne kategorije iz više područja (ovisnosti), a autor je nastojao da on u najvećoj mogućoj mjeri bude odraz sadašnjega stanja položaja riječi u upotrebnom jeziku i svakodnevnom govoru. Ovo je stoga prvi i za sada jedini obuhvatni rječnik ovisnosti u suvremenoj Hrvatskoj, a autor i izdavač su iz Virovitičko-podravске županije.

Slika 6. Terminološki opisni rječnik ovisnosti

Javna tribina „Mladi, alkohol i promet“

U četvrtak 01. prosinca 2016. godine u Velikoj vijećnici Virovitičko-podravске županije održana je javna tribina pod nazivom "Mladi, alkohol i promet", te predstavljanje knjige autora Dubravka Klarića "Droge, ovisnosti i nasilje; važna saznanja i korisni savjeti za prevenciju i suzbijanje". Organizatori javne tribine i predstavljanja knjige bili su Povjerenstvo za suzbijanje bolesti ovisnosti Virovitičko-podravске županije i Zavod za javno zdravstvo, a pokrovitelj je bila Virovitičko-podravska županija uz suorganizaciju i stručnu pomoć više udruga iz nevladinog sektora (Zajednica klubova liječenih alkoholičara VPŽ, Udruga Veranda Virovitica, Hrvatsko društvo za alkoholizam i druge ovisnosti HLZ-a, Hrvatsko epidemiološko društvo HLZ-a i odgojno obrazovne ustanove u Virovitičko-podravskoj županiji). Aktivnosti je moderirala mr.sc. Vesna Šerepac, dipl. ped., a o knjizi su osim autora mr. krim. Dubravka Klarića govorili i stručni recenzenti prof. dr. sc. Zoran Zoričić, prim. dr. sc. Robert Torre, prim. mr. sc. Miroslav Venus i profesor psihologije Siniša Brlas. Ova je aktivnost samo jedna u nizu aktivnosti povodom obilježavanja Mjeseca borbe protiv ovisnosti u Virovitičko-podravskoj županiji koji se svake godine obilježava od 15. studenog do 15. prosinca.

Slika 7. Poziv na javnu tribinu i predstavljanje knjige

The poster is divided into two main sections. The top section, on a blue background, provides event details: "01. PROSINCA 2016. (ČETVRTAK) 18.30 SATI", "VELIKA VIJEĆNICA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE", "TRG LJ. PATAČIĆA 1, VIROVITICA", and "MODERATOR: mr. sc. Vesna Šerepac, dipl. ped.". The middle section, on a white background, lists the event title "JAVNA TRIBINA 'MLADI, ALKOHOL I PROMET'", the sponsor "Virovitičko-podravska županija", and the organizers: "Povjerenstvo za suzbijanje bolesti ovisnosti VPŽ" and "Zavod za javno zdravstvo 'Sveti Rok' VPŽ". It also lists co-organizers: "Zajednica klubova liječenih alkoholičara VPŽ", "Udruga Veranda", "Hrvatsko društvo za alkoholizam i druge ovisnosti HLZ-a", and "Hrvatsko epidemiološko društvo HLZ-a" and "Odgojno obrazovne ustanove u VPŽ". The bottom section, on a dark background, features the book cover for "DROGE ovisnosti i nasilje" by Dubravko Klarić. The cover includes the author's name, the title, and a list of reviewers: "Prof. dr. sc. Zoran Zoričić", "Prim. dr. sc. Robert Torre", "Prim. mr. sc. Miroslav Venus", and "Siniša Brlas, prof.". At the bottom of the poster, it states "MIJESEC BORBE PROTIV OVISNOSTI 15. STUDENI – 15. PROSINAC".

Edukacija za klubove liječenih alkoholičara

U Zavodu za javno zdravstvo organizirana je edukacija pod nazivom „Osnaživanje kapaciteta neprofitnih organizacija za pripremu projektnih prijedloga“ namijenjena stručnim djelatnicima klubova liječenih alkoholičara u Virovitičko-podravskoj županiji. Edukaciju je u suradnji s Agencijom za regionalni razvoj Virovitičko-podravске županije VIDRA organiziralo Udruženje klubova liječenih alkoholičara Virovitica u okviru projekta „Protokoliranje međusektorske suradnje u prevenciji i suzbijanju ovisnosti u Virovitičko-podravskoj županiji“ kojega financira Ministarstvo zdravstva Republike Hrvatske, a provodi Zavod za javno zdravstvo u suradnji s partnerima (UKLA Virovitica i

UKLA Slatina). Ova je edukacija organizirana kako bi se osnažili kapaciteti klubova liječenih alkoholičara za prijavljivanje na projekte kojima će se osnažiti unutarnji kapaciteti za rad s liječenim alkoholičarima, ali i međusobna stručna suradnja klubova.

Večeri pučke poezije

U Zavodu za javno zdravstvo u okviru manifestacije Večeri pučke poezije koju organizira Udruženje klubova liječenih alkoholičara Virovitica održano je predavanje za stručne djelatnike klubova liječenih alkoholičara iz nekoliko susjednih županija te goste iz Slovenije. Predavanje pod nazivom „Slobodno vrijeme i pijenje alkohola kod učenika i studenata u Virovitičko-podravskoj županiji“ na kojemu je nazočilo 40-tak stručnjaka održao je profesor Brlas koji je nazočnima objasnio u čemu je važnost u pomoći mladima u organizaciji slobodnog vremena, upoznao ih je s rezultatima istraživanja koje je među mladima u Virovitičko-podravskoj županiji provedeno tijekom deset školskih godina kao i s projektom „Iskoristi dan u Virovitičko-podravskoj županiji“ kao primjerom dobre prakse u skrbi o zdravlju mladih.

UKLA Slatina - 40 godina djelovanja

Udruženje klubova liječenih alkoholičara Slatina organiziralo je stručni skup povodom 40. obljetnice rada i djelovanja klubova liječenih alkoholičara na slatinskom području te povodom 50 godina postojanja i rada klubova liječenih alkoholičara u Hrvatskoj i 50 godina suvremene alkoholologije u Hrvatskoj. Organizaciji skupa pridružio se i Zavod za javno zdravstvo uz Grad Slatinu, Dom Zdravlja Virovitičko-podravske županije i Gradsko društvo Crvenog križa Slatina. Ravnatelj Zavoda za javno zdravstvo dr. Venus je održao izlaganje u kojemu je istaknuo snažne veze i podršku koju Zavod već godinama pruža sustavu klubova liječenih alkoholičara u Virovitičko-podravskoj županiji.

Osnovana Zajednica klubova liječenih alkoholičara Virovitičko-podravske županije

Osnivačka skupština održana je u zgradi Zavoda za javno zdravstvo iz kojega je i pokrenuta inicijativa za osnivanjem ove nove županijske udruge. Zavodu za javno zdravstvo te je godine Ministarstvo zdravlja odobrilo projekt pod nazivom „Proaktivna skrb o mentalnom zdravlju obitelji; savjetovališni i preventivni postupci usmjereni pomoći u organizaciji slobodnog vremena“ kojim je, između ostaloga, planirano i osnivanje Zajednice klubova liječenih alkoholičara Virovitičko-podravske županije. Na ovaj način Zavod za javno zdravstvo daje snažan poticaj liječenju alkoholičara i rehabilitaciji liječenih alkoholičara u našoj županiji.

Prvi sastanak inicijativne skupine stručnjaka održan je u petak 21. ožujka 2014. godine u Zavodu za javno zdravstvo, a sedam mjeseci nakon toga ostvario se plan o ujedinjavanju svih klubova liječenih alkoholičara koji djeluju na području Virovitičko-podravske županije u zajedničku udругu. Klubovi liječenih alkoholičara u Virovitičko-podravskoj županiji (Udruženje klubova liječenih alkoholičara Slatina, Udruga klubova liječenih alkoholičara Virovitica i Klub liječenih alkoholičara Pitomača) i

nadalje će funkcionirati kao samostalne organizacije, a potreba za boljom stručnom podrškom, suradnjom i umrežavanjem uvjetovala je njihovo povezivanje na županijskoj razini. Izabrana su radna tijela udruge, a za prvu predsjednicu Zajednice klubova liječenih alkoholičara Virovitičko-podravske županije izabrana je liječnica Marija dr. Turk-Kuči.

Tečaj senzibilizacije Zajednice klubova liječenih alkoholičara Virovitičko-podravske županije

U petak 21. studenog 2014. godine održan je tečaj senzibilizacije za potencijalne stručne voditelje klubova liječenih alkoholičara u Virovitičko - podravskoj županiji. Nakon što je nedavno osnovana Zajednica klubova liječenih alkoholičara Virovitičko-podravske županije, ovaj je tečaj prva edukacija novoosnovane udruge. Edukacija je održana u zgradi Zavoda za javno zdravstvo iz kojega je i pokrenuta inicijativa za osnivanjem ove nove županijske udruge, kao i početna edukacija stručnjaka koji bi u budućnosti možda željeli voditi klubove liječenih alkoholičara. Na tečaju je sudjelovalo tridesetak polaznika iz različitih resora (zdravstveni sustav, sustav socijalne skrbi, pravosuđe, policija, nevladin sektor i ostali). Predavači su bili priznati stručnjaci na području borbe protiv alkoholizma: prim. mr. sc. Miroslav dr. Venus, Siniša Brlas, prof., Marija Turk-Kuči, dr. med., prim. dr. sc. Željko dr. Marinić, Ksenija Vujanović-Juras, prof. i Višnja Kajzer, bacc. med. techn. Na ovaj način Zavod za javno zdravstvo daje snažan poticaj stručnom osnaživanju klubova liječenih alkoholičara i rehabilitaciji liječenih alkoholičara u našoj županiji, a Zajednica klubova liječenih alkoholičara Virovitičko-podravske županije na najbolji način započinje sa svojim stručnim aktivnostima.

Projekt „Kroz život bez nasilja“

U Opatiji je održan tematski simpozij o nasilju pod nazivom II. simpozij KORACI ZA BUDUĆNOST BEZ NASILJA - NASILJE I MLADI. U radu simpozija aktivno su sudjelovali prof. Brlas, dr. Venus, i mr. sc. Vesna Šerepac, prikazom projekta suzbijanja vršnjačkog nasilja koji se pod nazivom „Kroz život bez nasilja“ od 2010. godine provodi u Virovitičko-podravskoj županiji. Nasilje među djecom i mladima jedno je od onih rizičnih ponašanja koja se često pojavljuju i uz pijenje alkohola ili zloupotrebu sredstava ovisnosti kod mladih, pa je u smislu prevencije važno napore usmjeriti informiranju i educiranju djece i mladih o tome kako prepoznati nasilje i primjereno na njega odgovoriti zauzimanjem aktivne nenasilne uloge. U tome smislu Zavod za javno zdravstvo u suradnji s odgojno-obrazovnim stručnjacima 2010. godine započinje s projektom „Kroz život bez nasilja“ koji je namijenjen osnaživanju djece i mladih u Virovitičko-podravskoj županiji u vještinama nenasilnog rješavanja sukoba. Za potrebe projekta nastale su dvije slikovnice: „Pružam ti ruku“ i „Kroz život bez nasilja; deset protunasilnih poruka“, metodički i didaktički oblikovane tako da se na primjeren način obraćaju djeci. Slikovnice su na ovome simpoziju prikazane stručnjacima koji se profesionalno bave pitanjima nasilja i suzbijanja nasilja.

Slika 8. Poster „Kroz život bez nasilja“

Nove droge - regionalna edukacija

U srijedu, 30. travnja 2014. u Velikoj vijećnici Virovitičko-podravske županije održan je regionalni stručni skup - edukacija o novim drogama. Osim za stručnjake iz Virovitičko-podravske županije, skup je bio namijenjen i za stručnjake iz Osječko - baranjske, Požeško - slavonske, Bjelovarsko - bilogorske i Koprivničko - križevačke županije. Edukaciju je vodila Lidija Vugrinec, dipl. krim., voditeljica Odjela nacionalne informacijske jedinice za droge i poslove međunarodne suradnje u Uredu za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske. Skup su zajednički organizirali Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske i Povjerenstvo za suzbijanje bolesti ovisnosti Virovitičko-podravske županije, a ova je zajednička organizacija primjer dobre međusektorske suradnje u prevenciji i suzbijanju ovisnosti. Činjenica da je regionalni skup održan upravo u Virovitičko-podravskoj županiji rezultat je kvalitetnog višegodišnjeg rada u Virovitičko-podravskoj županiji na međusektorskoj suradnji u području prevencije i suzbijanja ovisnosti.

Na skupu su ispred Zavoda za javno zdravstvo sudjelovali dr. Venus (ravnatelj Zavoda za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije i predsjednik Povjerenstva za suzbijanje bolesti ovisnosti Virovitičko-podravske županije) i profesor Brlas, psiholog u Zavodu za javno zdravstvo i član Povjerenstva za suzbijanje bolesti ovisnosti Virovitičko-podravske županije.

Nove droge – predavanje

Na poziv članova Gradskog savjeta mladih Grada Slatine u holu Srednje škole Marka Marulića za učenike 2. razreda gimnazije i ekonomskih usmjerenja organizirano je predavanje o tzv. “novim drogama” popularno nazvanim “legalicama”. Predavanje je održao dr. Venus, ravnatelj Zavoda za

javno zdravstvo. Pod pojmom „nove droge“ podrazumijevaju se kemijske supstance koje se nalaze u sastojcima brojnih komercijalnih proizvoda poput soli za kupanje, osvježivača zraka i sl. a koji se zloupotrebljavaju najčešće udisanjem odnosno putem miješanja sa cigaretama i nekim drugim sredstvima. Neposredni povod za ovo predavanje je tragičan događaj u Zagrebu kada je 15-godišnjak preminuo od, pretpostavlja se, posljedica udisanja osvježivača prostora kojeg je pomiješao sa cigaretom. Cilj predavanja bio je ukazati i upozoriti vršnjake tragično preminulog mladog čovjeka da potencijalna konzumacija takvih proizvoda nije nikakva bezazlena igra, koja može završiti vrlo tragično čak i fatalno.

Glavni izvor tzv. „legalnih droga“ je internet i tzv. Smart shopovi, kojih na svu sreću na području grada Slatine i naše županije još uvijek nema. Dr. Venus naglašava da su istraživanja pokazala da vrlo mali broj adolescenata odmah započinje sa konzumacijom „legalnih“ ili ilegalnih teških droga. Prva faza najčešće počinje sa cigaretama koje su za njih također ilegalno sredstvo ovisnosti budući da su maloljetni pa se kasnije prelazi na teže vrste droga. Upravo zbog toga na predavanju je praktično demonstriran utjecaj pušenja za zdravlje pomoću specijalnog uređaja koji mjeri koncentraciju ugljičnog monoksida u izdahnutom zraku pojedinca. Ugljični monoksid nalazi se u dimu cigarete. Rezultat je moguće usporediti pomoću priložene tablice koja pokazuje razliku u razini karboksihemoglobina u krvi pušača i nepušača. Uređaj numerički i vizualno varijacijama boje od zelene do crvene pokazuje razliku i izražava vrijednost. Testiranju je dobrovoljno pristupilo 10-ak učenika.

Nove droge – studentska radionica

U srijedu 15. studenog 2017. godine u Studentskom domu u Virovitici održani su stručno predavanje i radionica za studente. Predavanje pod nazivom “Osobine ličnosti i motivacija za uzimanje marihuane i “novih droga” kod studenata” održala je Ivana Hlupić, mag. psych., a potom je održana i radionica s tri panel-rasprave: rezultati istraživanja među studentima VŠMTI (uvodničar prim. Venus), slobodno vrijeme studenata-postoje li rizici (uvodničarka mr. sc. Vesna Šerepac) i ispitna tjeskoba-suzbija li se na ispravan način (uvodničar profesor Brlas). U raspravi je sudjelovalo više desetaka studenata smještenih u Studentskom domu Virovitica. Ovu su aktivnost zajednički organizirali Studentski dom Virovitica, Zavod za javno zdravstvo i Povjerenstvo za suzbijanje bolesti ovisnosti Virovitičko-podravske županije s ciljem prevencije rizika za mentalno i opće zdravlje studenata, a povodom početka obilježavanja Mjeseca borbe protiv ovisnosti koji se svake godine obilježava od 15. studenog do 15. prosinca.

Promocija knjige Dubravka Klarića „Razbijeni snovi“

Zavod za javno zdravstvo, Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici i Povjerenstvo za suzbijanje bolesti ovisnosti Virovitičko-podravske županije povodom obilježavanja Mjeseca borbe protiv ovisnosti u suradnji su organizirali promociju knjige "Razbijeni snovi" autora Dubravka Klarića. Promocija je održana u srijedu 09. prosinca 2015. godine u dvorani „Viro“ Visoke škole. Nazočne su pozdravili tadašnja dekanica Visoke škole doc. dr. sc. Vesna Bedeković i ravnatelj Zavoda za javno zdravstvo prim. mr. sc. Miroslav dr. Venus, a o knjizi je govorio autor Dubravko

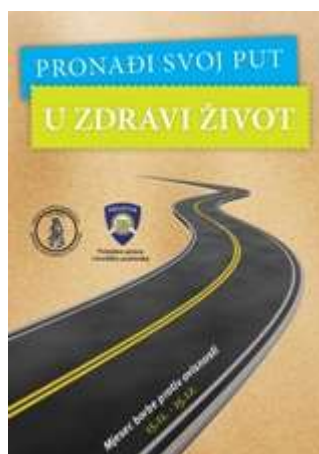
Klarić, mr. kriminalistike koji je u okviru predavljanja knjige održao i predavanje na temu “Kriminal kao komplementarni dio današnjih trendova zlouporabe droga”. Dubravko Klarić naš je poznati kriminalist, bivši ravnatelj Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske i autor mnogih knjiga, mahom iz područja suzbijanja ovisnosti. Također je i dugogodišnji suradnik Zavoda za javno zdravstvo u različitim aktivnostima.

Projekt „Pronađi svoj put u zdravi život“

Povodom obilježavanja Mjeseca borbe protiv ovisnosti koji se svake godine obilježava od 15. studenog do 15. prosinca Zavod za javno zdravstvo u suradnji s Policijskom upravom Virovitičko-podravskom i Povjerenstvom za suzbijanje bolesti ovisnosti Virovitičko - podravske županije već petu godinu za redom provodi javnozdravstvenu preventivnu aktivnost pod nazivom „Pronađi svoj put u zdravi život“. Aktivnost je zamišljena tako da se kroz informiranje građana o štetnosti ponašanja rizičnih za zdravlje (pušenje duhanskih proizvoda, prekomjerno pijenje alkohola i zlouporaba droga) spriječe i suzbiju ova ponašanja, a provodi se na način da na info pultovima stručnjaci Zavoda za javno zdravstvo i djelatnici Policijske uprave Virovitičko-podravske informiraju građane o tome gdje se kriju opasnosti od rizičnog i nezdravog ponašanja.

Prije nekoliko godina ovu su aktivnost osmislili stručnjaci Zavoda za javno zdravstvo i policijski službenici za prevenciju Policijske uprave Virovitičko-podravske (Dražen Huzjak i Zdravko Matuzalem). Građanima se na pultovima besplatno dijele edukativni i informativni materijali kao i savjeti koji upućuju u zdraviji pristup životu izbjegavanjem ponašanja rizičnih za zdravlje. Info pultovi bili su organizirani u Pitomači, Virovitici, Slatini i Orahovici, te su se pozivali građani da posjete info punktove kako bi dobili korisne informacije koje će ih još više učvrstiti u uvjerenju kako je važno zdravo živjeti, a oni koji se rizično ponašaju i nezdravo žive dobit će korisne informacije o tome kako pronaći svoj put u zdraviji život.

Slika 9. Pronađi svoj put u zdravi život

Savjetovanište za studente u Visokoj školi u Virovitici

Zavod za javno zdravstvo i Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici zajednički su organizirali psihološku pomoć studentima. Radi se o savjetovaništu za studente koje je organizirano u Visokoj školi i u kojemu stručnu pomoć pruža profesor Brlas. Ova je suradnja dio projekta koji se pod nazivom „Proaktivna skrb o mentalnom zdravlju obitelji; savjetovanišni i preventivni postupci usmjereni pomoći u organizaciji slobodnog vremena“ od srpnja 2014. godine provodi u Virovitičko-podravskoj županiji. Nositelj projektnih aktivnosti je Zavod za javno zdravstvo, a aktivnosti se provode u suradnji s partnerom i brojnim suradnicima među kojima je i Visoka škola u Virovitici. Cilj je ovoga savjetovaništa ponuditi studentima stručnu pomoć u rješavanju različitih problema na koje nailaze tijekom svojega školovanja, i to tako da im je pomoć dostupna upravo u ustanovi u kojoj se školuju, te ih osnažiti u donošenju pozitivnih odluka u životu, osobito onih koje su povezane s organizacijom njihova slobodnog vremena.

Tako je u srijedu 25. studenog 2015. godine u Visokoj školi za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici održano prvo u nizu predviđenih predavanja za studente, a u okviru novopokrenutog savjetovaništa. Predavanje na temu „Rezultati istraživanja o pušenju, alkoholu, kockanju, drogama i slobodnom vremenu među studentima Visoke škole za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici“ održao je profesor Brlas, jedan od psihologa koji će skrbiti o zaštiti mentalnog zdravlja studenata Visoke škole tijekom tekuće akademske godine. Uz njega, u savjetovaništu će individualnu psihološku pomoć studentima pružati i psihologinja Dragana Prendl. Savjetovanište za studente Visoke škole iskorak je koji je Visoka škola u Virovitici učinila u smjeru proaktivne skrbi o mentalnom zdravlju svojih studenata. Potreba za ovakvim oblikom pomoći studentima potvrđena je i rezultatima provedenog istraživanja među studentima tijekom akademske godine 2014./2015., a koje su u suradnji proveli Visoka škola i Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravške županije.

Vodič „Kako prevladati ispitnu tjeskobu“

Vodič pod nazivom „Kako prevladati ispitnu tjeskobu“ autora profesora Brlasa i magistre psihologije Ivane Martinušić besplatno je dostupan svim učenicima u Virovitičko-podravskoj županiji. Radi se o vodiču koji je nastao kao pomoć učenicima i studentima u ublažavanju tjeskobe koja se gotovo redovito pojavljuje prije i tijekom polaganja ispita. Ispitna tjeskoba može biti ozbiljna prepreka na putu ostvarenja obrazovnih ciljeva i stoga je potencijalna opasnost za mentalno zdravlje učenika i studenata. Učenicima i studentima nije poželjno da su izloženi visokoj razini ispitne tjeskobe jer ona nije dobra prognoza za njihov uspjeh u ispitnim situacijama. Stoga su autori osmislili ovaj vodič kako bi pomogli učenicima i studentima osvijestiti važnost razvijanja tolerancije na stres i frustraciju u pripremanju za polaganje ispita i poučili ih navikama i vještinama koje im u tome mogu pomoći. Koncipiran je tako da nakon uvodnog pojašnjenja temeljnih pojmova učenike i studente u koracima vodi ka ublažavanju tjeskobe za vrijeme učenja, pred ispit te za vrijeme ispita. Radi se o nizu praktičnih i međusobno logički povezanih savjeta kojima je cilj očuvanje mentalnog zdravlja učenika i studenata u stresnim i frustrirajućim ispitnim situacijama. Vodič je u tiskanom obliku džepnog formata kako bi bio praktičan i u svakom trenutku pri ruci svima onima koji se nalaze pred ispitnom situacijom. Izdavači vodiča koji je rezultat odlične stručne i međusektorske suradnje koja je započela istraživanjem su Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici i Zavod za javno

zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije.

U elektronskom je obliku vodič svima dostupan na web stranici Zavoda za javno zdravstvo (www.zzjzvpz.hr). Od ove je školske godine ponuđen i za besplatnu objavu na web stranicama svih srednjih škola u Virovitičko-podravskoj županiji, a neke su ga škole već i objavile za svoje učenike te je za nadati se da će to učiniti i ostale škole. Valja naglasiti kako se radi o inovativnom i jedinstvenom vodiču u našoj zemlji, a autori su ga željeli objavom na web stranicama škola učiniti dostupnim što većem broju učenika u nastojanju da se stručnim savjetima doprinese što boljim obrazovnim rezultatima i proaktivno djeluje u zaštiti mentalnog zdravlja mladih.

Slika 10. Vodič za učenike i studente „Kako prevladati ispitnu tjeskobu“

Mikro projekt „Pedal4ePower“

Mikro-projekt pod nazivom „Pedal4ePower“ predstavlja posebno prilagođen sobni bicikl. Ovaj bicikl, osim što je poticaj zdravlju jer potiče na kretanje, ujedno je i punjač za mobitele. Okretanjem pedala na biciklu proizvodi se dovoljno struje da se napuni mobilni telefon. Bicikl-punjač dostupan je svim građanima Virovitice jer je postavljen u prolazu Palače Pejačević ispod gradske uprave. Ova je aktivnost ujedno i primjer dobre međusektorske suradnje zdravstvenog sustava (Zavod za javno zdravstvo donirao je bicikl), odgojnog obrazovnog sustava (bicikl su prilagodili učenici Tehničke škole Virovitica) i lokalne uprave (Grad Virovitica osigurao je prostor za besplatno korištenje bicikla-punjača).

Projekt „Zajedno snažniji u borbi protiv ovisnosti“

U Mjesecu borbe protiv ovisnosti Zavod započinje provedbu aktivnosti u novom preventivnom projektu nakon što je projekt prihvaćen u natječajnom postupku koji je raspisalo Ministarstvo zdravlja. Projekt koji će se pod nazivom „Zajedno snažniji u borbi protiv ovisnosti“ provoditi u Virovitičko-podravskoj županiji tijekom 2017. i 2018. godine osmišljen je u ovome Zavodu, a ima za glavni cilj osnaživanje unutarnjih kapaciteta dionika za učinkovitu međusektorsku suradnju u prevenciji i suzbijanju ovisnosti u Virovitičko-podravskoj županiji. Nakon što su prethodnim projektom postignuti željeni učinci osnaživanja međusektorske suradnje u području prevencije i

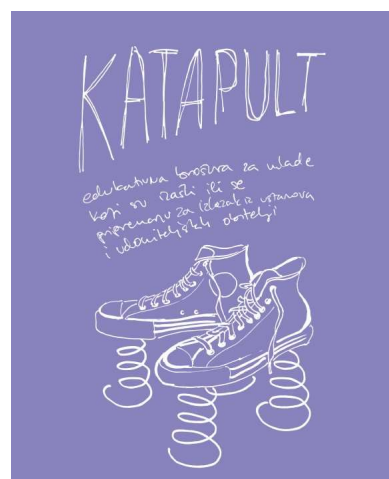
suzbijanja ovisnosti među dionicima u Virovitičko-podravskoj županiji kroz izradu protokola međusektorske suradnje, ovim će se novim projektom osnažiti unutarnji kapaciteti dionika međusektorske suradnje kroz ciljanu edukaciju, produbljivanje suradnje i učenje na primjerima dobre prakse.

Zavod za javno zdravstvo prijavitelj je ovoga projekta i nositelj većine aktivnosti, partner je Udruženje klubova liječenih alkoholičara Slatina, a suradnici su sve važne institucije i nadležna tijela koja se u našoj županiji bave prevencijom ili suzbijanjem ovisnosti (škole, sudovi, zdravstvo, policija, socijalna skrb, udruge...). Višegodišnji kvalitetan rad stručnjaka iz Virovitičko-podravske županije kroz ovaj će projekt biti dostupan i izvan granica naše županije pa vjerujemo da će koristiti od toga imati još veći broj korisnika nego do sada.

Brošura „Katapult“

S nastupom punoljetnosti mladi koji su do tada živjeli u različitim ustanovama ili u udomiteljskim obiteljima primorani su krenuti u samostalan život. Budući da više ne mogu računati na sustavnu skrb, a kako ne bi ostali prepušteni samima sebi, pojedine organizacije civilnog društva ulažu značajne napore kako bi pomogli mladima da izbjegnu rizike samostalnog života i što prije postignu samostalnost. U tome je smislu Udruga „Igra“ iz Zagreba, jedna od vodećih hrvatskih organizacija civilnog društva u području razvoja i pružanja izvaninstitucionalnih socijalnih usluga, osmislila brošuru pod nazivom „Katapult“ koja ima za cilj na jednom mjestu sabrati sve najvažnije informacije za mlade kako bi što uspješnije kročili kroz život i izbjegli moguće rizike. Jedan od takvih rizika je i opasnost od zloupotrebe sredstava ovisnosti. Stoga je Udruga „Igra“ angažirala vodeće stručnjake iz različitih područja da napišu informativno-edukativne tekstove za ovu brošuru. U području prevencije ovisnosti tekst pod nazivom „Ovisnost je kod mladih poremećaj u ponašanju“ napisao je profesor Brlas. Brošura „Katapult“ dostupna je na službenim stranicama Zavoda kao i Udruge „Igra“.

Slika 11. Brošura „Katapult“ za pomoć mladima

Projekt „Prevenција po mjeri mladih“

U srijedu 25. siječnja 2017. godine u Osijeku je u organizaciji Centra za nestalu i zlostavljaju djeću iz Osijeka održan stručni skup (okrugli stol) dionika u projektu „Prevenција po mjeri mladih“. Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravške županije prvi je partner u ovome projektu dok je nositelj projekta Centar za nestalu i zlostavljaju djeću iz Osijeka. Na stručnom skupu namijenjenom odgajateljima domova za djeću i mlade iz Osijeka i Zagreba, ispred Zavoda za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravške županije kao predavači su sudjelovali ravnatelj dr. Venus koji je održao predavanje „Droge-pogled iz drugog kuta“, profesor Brlas koji je održao predavanje „Slobodno vrijeme mladih“ i Tomislav Šokec, medicinski tehničar. Ovaj stručni skup u formi okruglog stola održan je u Srednjoškolskom đučkom domu u Osijeku kao edukacija odgajatelja i volontera nakon čega je uslijedila rasprava sudionika o sredstvima ovisnosti te važnosti socijalnih vještina i kvalitetnog provođenja slobodnog vremena u prevenciji ovisničkih ponašanja.

Državni stručni skupovi stručnih suradnika iz učeničkih domova

U petak 09. lipnja 2017. godine u Učeničkom domu Marije Jambrišak u Zagrebu održan je državni stručni skup (stručno vijeće) stručnih suradnika učeničkih domova u Republici Hrvatskoj na kojemu su kao predavači ispred Zavoda za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravške županije gostovali profesor Brlas i prim. Venus. Profesor Brlas održao je predavanje pod nazivom „Važnost organizacije slobodnog vremena mladih za njihov psihosocijalni rast i razvoj“, ravnatelj Zavoda prim. Venus održao je predavanje „Droge-pogled iz drugog kuta“, dok je Tomislav Šokec, medicinski tehničar u Djelatnosti demonstrirao uređaj za mjerenje razine ugljičnog monoksida u izdahu. Ovaj je državni stručni skup dio redovitog stručnog usavršavanja stručnih suradnika učeničkih domova u Republici Hrvatskoj, a stručnjaci Zavoda za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravške županije pozvani su gostovati u ovoj edukaciji zbog dosadašnjih rezultata u provedbi preventivnih aktivnosti među mladima u Virovitičko-podravskoj županiji.

U petak 27. listopada 2017. godine, također u Učeničkom domu Marije Jambrišak u Zagrebu održan je drugi po redu državni stručni skup stručnih suradnika učeničkih domova u Republici Hrvatskoj na kojemu su kao predavači bili profesor Brlas ispred Zavoda za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravške županije i Ivana Martinušić, mag. psych. ispred Opće bolnice Virovitica. Tema skupa bila je suzbijanje ispitne tjeskobe koja može biti ozbiljna prepreka na putu ostvarenja obrazovnih ciljeva i stoga je potencijalna opasnost za mentalno zdravlje učenika i studenata. Psiholozi Siniša Brlas i Ivana Martinušić osmislili su vodič „Kako prevladati ispitnu tjeskobu“ kako bi pomogli učenicima i studentima osvijestiti važnost razvijanja tolerancije na stres i frustraciju u pripremanju za polaganje ispita i poučili ih navikama i vještinama koje im u tome mogu pomoći. Na ovome skupu sudionici su u radionicama uz pomoć autora izradili instrumente za mjerenje ispitne tjeskobe, a koji će biti primijenjeni u svim učeničkim domovima u državi kako bi se dobile što preciznije informacije o tome na koji način naši učenici doživljavaju ispitne situacije. Ovaj je državni stručni skup dio redovitog stručnog usavršavanja stručnih suradnika i odgajatelja učeničkih domova u Republici Hrvatskoj, a stručnjaci iz Virovitičko-podravške županije pozvani su gostovati u ovoj edukaciji zbog dosadašnjih rezultata u provedbi preventivnih aktivnosti među mladima u Virovitičko-podravskoj županiji. Pokazatelj je to kako su iskustva dobre prakse koja nastaju u Virovitičko-podravskoj županiji jedinstvena i kao takva prepoznata, a itekako su primjenjiva i u ostatku Republike Hrvatske.

“Obitelj i škola” - Međunarodna konferencija

Od 20. do 21. listopada 2017. godine u Zagrebu je održana *Treća međunarodna konferencija pod nazivom „Obitelj i škola: ključ slobode od ovisnosti“*. Konferencija je održana pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske, gđe Kolinde Grabar Kitarović, a u organizaciji Udruge „U ime obitelji“. Kao pozvani predavač predavanje i radionicu na Konferenciji održao je profesor Brlas, koji je održao predavanje pod nazivom „Važnost organizacije slobodnog vremena mladih za njihov psihosocijalni rast i razvoj“ te radionicu pod nazivom „Izlasci i alkohol“ kojom prilikom je sudionike upoznao s iskustvom dobre prakse u pomoći mladima u organizaciji slobodnog vremena u Virovitičko-podravskoj županiji. Cilj je Konferencije bio roditeljima, nastavnicima i odgojiteljima, predstavnicima udruga i zainteresiranim građanima pružiti praktične savjete za prepoznavanje, prevenciju i sprječavanje problema ovisnosti kod djece i mladih. Želja je organizatora bila da domaći i inozemni stručnjaci i praktičari sudionicima predstavljaju konkretne mjere protiv različitih vrsta ovisnosti – o alkoholu, drogi, pornografiji, video-igrama, mobitelima, kocki itd., te da sudionici kroz predavanja i radionice čuju najbolje primjere prakse u školama i obiteljima, iskustva roditelja i nastavnika, kao i preporuke stručnjaka kako prepoznati i suzbijati ovisnost.

„Zaštita i promicanje dobrobiti djece, mladih i obitelji“ - Međunarodni stručni skup

U Zagrebu je na Hrvatskom katoličkom sveučilištu 07. i 08. prosinca 2017. godine održan Prvi međunarodni znanstveno-stručni skup Odjela za psihologiju Hrvatskog katoličkog sveučilišta pod nazivom „Zaštita i promicanje dobrobiti djece, mladih i obitelji“. Na ovome važnom međunarodnom skupu aktivno je sudjelovao i profesor Brlas, koji je predstavio svoju knjigu „Pomaže li religioznost mentalnom zdravlju mladih“ u kojoj se on kao autor originalnim i jedinstvenim pristupom temeljenim na vlastitim istraživanjima bavi specifičnom temom u okviru proaktivne skrbi o mentalnom zdravlju mladih. Ovo je sudjelovanje još jedan u nizu pokazatelja kako stručnjaci iz Virovitičko-podravške županije ponovno, često i prije ostalih, pokazuju stručni i znanstveni interes za teme koje su od općega interesa te na temelju toga poduzimaju aktivnosti usmjerene skrbi o zdravlju ljudi, a osobito mladih.

„Mentalno zdravlje djece i mladih“ - 1. hrvatski kongres

Od 28. do 29. listopada 2016. godine u Zagrebu je održan 1. hrvatski kongres o mentalnom zdravlju djece i mladih s međunarodnim sudjelovanjem pod nazivom „Mentalno zdravlje djece i mladih - imperativ za budućnost“. Kongres je organiziralo Hrvatsko društvo za mentalno zdravlje djece i adolescenata Hrvatskog liječničkog zbora u suradnji s više bolnica u zemlji. Na Kongresu su ispred Zavoda za javno zdravstvo aktivno sudjelovali profesor Brlas, psiholog Zavoda i ravnatelj Zavoda dr. Venus, i to stručnim radom na temu „Psihologija u zaštiti mentalnog zdravlja; pomaže li religioznost mentalnom zdravlju mladih“. Svrha je sudjelovanja bila predstaviti projekt koji se pod nazivom „Psihologija u zaštiti mentalnog zdravlja“ provodi od 2010. godine te publikaciju „Psihologija u zaštiti mentalnog zdravlja; pomaže li religioznost mentalnom zdravlju mladih“.

Profesor Brlas želio je navedenom publikacijom potaknuti promišljanja o tome kako se razvija religioznost mladih i pomaže li ona njihovom zdravom rastu i razvoju odnosno njihovom mentalnom zdravlju. Pokazalo se da religiozno iskustvo ima pozitivne posljedice na psihičko funkcioniranje mladog čovjeka, osobito na usvajanje i održavanje prosocijalnog ponašanja. Stoga se može reći da zdrava, a posebno intrinzična religioznost doprinosi očuvanju mentalnog zdravlja mladih, te je važan (zaštitni) činitelj tijekom njihova rasta i razvoja.

„Izazovi na području ovisnosti – imamo li prave odgovore?“ – konferencija

Od 10. do 12. listopada 2016. godine u Trogiru je održana Konferencija s međunarodnim sudjelovanjem pod nazivom „Izazovi na području ovisnosti – imamo li prave odgovore?“. Konferenciju su u suradnji organizirali Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo zdravlja i Euro-TC uz stručnu podršku Ureda za suzbijanje zlorabe droga Vlade Republike Hrvatske. Na Konferenciji su ispred Zavoda za javno zdravstvo i Povjerenstva za suzbijanje bolesti ovisnosti Virovitičko-podravskoga županije sudjelovali dr. Venus i profesor Brlas. Konferencija je obuhvatila raspravu o važnim pristupima borbi protiv ovisnosti kroz čak 13 različitih tema, a glavni je cilj Konferencije bio osnažiti suradnju tijela nadležnih na području borbe protiv ovisnosti razmjenom novih znanstvenih spoznaja i primjerima dobre prakse. Virovitičko-podravskoga županija prepoznata je kao županija u kojoj se provode dobro ustrojeni preventivni programi pa su na ovoj Konferenciji naši stručnjaci imali priliku promovirati kvalitetna iskustva iz Virovitičko-podravskoga županije.

„Kako prevladati stres u radu“ - publikacija Zavoda za javno zdravstvo

U ponedjeljak 10. listopada 2016. godine povodom Svjetskoga dana mentalnog zdravlja Zavod za javno zdravstvo izdao je novu publikaciju pod nazivom „Kako prevladati stres u radu“. Autor ove publikacije je profesor Brlas. Publikacija je ustvari vodič za samopomoć svima onima koji se tijekom izvršavanja svojih radnih zadataka zateknu u frustrirajućim i stresnim situacijama koje mogu biti prijetnja njihovom mentalnom zdravlju. Radi se o nizu praktičnih i međusobno logički povezanih savjeta kojima je cilj pomoći u očuvanju mentalnog zdravlja radnika u stresnim i frustrirajućim situacijama u kojima se mogu zateći na radnom mjestu. Džepnog je formata kako bi bila praktična i u svakom trenutku pri ruci svima onima koji se nalaze na radu. S obzirom da je namijenjena i radnicima, ali i njihovim poslodavcima odnosno menadžmentu, izrađena je u dva različita džepna formata, što je veliki iskorak i novina u izdavaštvu. Također je u potpunom suglasju s trećim područjem Nacionalne strategije zaštite mentalnog zdravlja koje se odnosi na unapređenje mentalnog zdravlja na radnom mjestu. Valja naglasiti kako se radi o vrlo inovativnom i ustvari jedinstvenom vodiču u našoj zemlji autora i izdavača iz Virovitičko-podravskoga županije.

Ovaj vodič sedma je u nizu publikacija u izdanju Zavoda za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravskoga županije u okviru jedinstvenog projekta koji se pod nazivom „Psihologija u zaštiti mentalnog zdravlja“ od 2010. godine provodi u našoj zemlji. Njegova promocija ujedno je i oblik obilježavanja Svjetskoga dana mentalnog zdravlja koji se u svijetu obilježava upravo 10. listopada svake godine.

„International Conference on Addictions in Children and Adolescents“ međunarodna konferencija

U gradu Győru u susjednoj Mađarskoj održana je Međunarodna konferencija o ovisnosti kod djece i adolescenata (International Conference on Addictions in Children and Adolescents). Na ovoj su Konferenciji aktivno sudjelovali dr. Venus i prof. Brlas iz Zavoda za javno zdravstvo stručno-znanstvenim radom pod nazivom „Prevenција pijaња alkoholnih pića kod mladih kroz pomoć u organizaciji slobodnog vremena u Virovitičko-podravskoj županiji“ (Prevention of alcohol drinking in adolescents through an organization of leisure in Virovitica-Podravina County) kojim su prikazali rezultate višegodišnjeg istraživanja provedenog među učenicima osnovnih i srednjih škola u Virovitičko-podravskoj županiji, a u pripremi rada sudjelovala je i mr. sc. Vesna Šerepac, dipl. ped. Istraživanje o rizičnim ponašanjima među mladima provedeno je u Virovitičko-podravskoj županiji tijekom deset školskih godina (od 2004./2005. do 2013./2014.) na reprezentativnom uzorku od čak 15.381 učenika osnovnih i srednjih škola, i kao takvo jedno je od najopsežnijih i najsustavnijih istraživanja provedenih u Republici Hrvatskoj.

Konferencija u mađarskom Győru okupila je najistaknutije međunarodne stručnjake koji su dva dana razmjenjivali stručna znanja i iskustva u području ovisnosti i ovisničkog ponašanja kod djece i mladih. Poziv za sudjelovanjem na ovako važnom stručno-znanstvenom skupu uslijedila je nakon što su primarius Venus i profesor Brlas 2013. godine svojim predavanjem gostovali na najstarijem mađarskom sveučilištu, onom u Pečuhu.

Slika 12. Poster „Prevention of alcohol drinking in adolescents through an organization of leisure in Virovitica-Podravina County“

„Szocialis szemle“ - inozemni stručni časopis

U prestižnom mađarskom časopisu „SZOCIÁLIS SZEMLE“ objavljen je stručni članak autora Miroslava dr. Venusa i profesora Siniše Brlasa. Članak koji je objavljen na engleskom jeziku pod nazivom

„Presentation of the project “Psychology in mental health care protection”, that is implemented in Republic of Croatia“ prikaz je i u europskim okvirima jedinstvenog projekta „Psihologija u zaštiti mentalnog zdravlja“ koji se provodi u Republici Hrvatskoj, a koji je još 2010. godine pokrenut upravo iz Zavoda za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije. Projekt je u našoj zemlji pokrenuo stručnu javnu raspravu usporedno s javnom raspravom oko donošenja Nacionalne strategije zaštite mentalnog zdravlja za razdoblje od 2012. do 2016. godine. Tijekom razvoja projekta i kao rezultat stručne javne rasprave do sada su publicirane četiri knjige, a izdavač svih njih je Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije.

Suradnja sa Sveučilištem u Zagrebu

Profesor Brlas kao gost predavač održao je 12. siječnja 2017. godine predavanje na temu “Psihologija u zaštiti mentalnog zdravlja; važnost očuvanja mentalnog zdravlja u zaštiti općeg zdravlja” studentima psihologije na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Nastavak je to suradnje sa sveučilištima u našoj zemlji koja je započela 2014. godine kada je održano predavanje o mentalnom zdravlju studentima na Pravnom fakultetu u Zagrebu, a suradnja je nastavljena i u 2015. te u 2016. godini predavanjima na Hrvatskim studijima u Zagrebu i na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Gostovanja na cijenjenim hrvatskim fakultetima rezultat su toga što je u Zavodu za javno zdravstvo još 2010. godine pokrenut u Republici Hrvatskoj jedinstveni projekt pod nazivom „Psihologija u zaštiti mentalnog zdravlja“ s ciljem da se osvijeste kapaciteti psihologije kao struke za djelotvorne intervencije u proaktivnoj skrbi o mentalnom zdravlju. Projekt se od tada razvijao slijedom Nacionalne strategije zaštite mentalnog zdravlja za razdoblje od 2011. do 2016. godine. Iskustva iz ovoga projekta jedinstvena su čak i izvan granica naše zemlje pa su do sada predstavljena i stručnjacima u Mađarskoj, Srbiji i Bosni i Hercegovini. Stoga je sasvim jasno zašto je i na našim fakultetima prepoznata potreba da se stečena znanja i iskustva prenesu i studentima onih struka koje su sudjelovale u ostvarivanju ciljeva Nacionalne strategije. Pozivi da održe predavanja studentima na više fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta u Osijeku, a u proteklim godinama i na nekoliko inozemnih sveučilišta u Mađarskoj, Srbiji i Bosni i Hercegovini, odraz su i višegodišnjeg stručnog rada u području proaktivne skrbi o mentalnom zdravlju u Zavodu za javno zdravstvo.

Suradnja sa Zdravim gradom Porečom

Povodom obilježavanja Mjeseca borbe protiv ovisnosti Zdravi grad Poreč i Povjerenstvo Zajedno protiv ovisnosti Grada Poreča organizirali su i ove godine bogate i raznolike aktivnosti usmjerene očuvanju zdravlja pod nazivom „Vaš izbor je zdrav život“. Ove je godine kao gost-predavač pozvan i profesor Brlas, koji je u srijedu 13. prosinca 2017. godine u Poreču tako održao dva predavanja: prvo predavanje o slobodnom vremenu djece i mladih bilo je namijenjeno stručnim suradnicima škola Poreštine, dok je drugo predavanje o suzbijanju ispitne tjeskobe bilo namijenjeno nastavnicima porečkih srednjih škola. Na oba se predavanja okupilo mnoštvo odgojno-obrazovnih djelatnika kojima

je profesor Brlas govorio o iskustvima u radu s mladima u Virovitičko-podravskoj županiji, a osobito o projektima utemeljenim na rezultatima provedenih istraživanja.

Posjeta terapijskoj zajednici „Ne-ovisnost“

U srijedu 25. siječnja 2017. godine stručni tim Zavoda za javno zdravstvo posjetio je Udrugu za borbu protiv ovisnosti „Ne-ovisnost“ kojoj je sjedište u Osijeku, a jedna terapijska zajednica za korisnike je u mjestu Vrbica kod Starih Mikanovaca. Kroz svoje aktivnosti (savjetovalište, socijalna zadruga „Neos“, stambena zajednica u Osijeku i terapijska zajednica Vrbici) Udruga se bori protiv ovisnosti o drogama i drugim opojnim sredstvima, alkoholu te kockanju odnosno klađenju. Predsjednik Udruge Tomislav Mišetić goste je upoznao s organizacijom života u terapijskoj zajednici u kojoj trenutno boravi gotovo 30 korisnika. Ovaj je posjet primjer sve bolje međusektorske suradnje između Zavoda za javno zdravstvo i udruga koje se bave borbom protiv ovisnosti.

Suradnja sa Učeničkim domom

Učenici iz Učeničkog doma Virovitica u pratnji odgajateljice Suzane Sokele i ove su godine posjetili Zavod za javno zdravstvo. Ova je posjeta nastavak odlične suradnje koja se već godinama razvija između Zavoda za javno zdravstvo i Učeničkog doma, a prilog je važnoj međusektorskoj suradnji koja je nužna kako bi se uspješno provodile preventivne aktivnosti u borbi protiv ovisnosti, ali i u proaktivnoj skrbi o mentalnom zdravlju. Učenici su upoznati s unutarnjim ustrojstvom Zavoda, a posebno s funkcioniranjem i aktivnostima Djelatnosti za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti sa zaštitom mentalnog zdravlja te su dobili uvid u vrlo raznoliku mrežu mogućnosti koju pruža ova Djelatnost u Zavodu, osobito mladima u smislu prevencije i suzbijanja ovisnosti, suzbijanja vršnjačkog nasilja, pomoći u organizaciji slobodnog vremena, prevladavanja ispitne tjeskobe i mnogim drugim područjima skrbi o mentalnom zdravlju.

ZAKLJUČAK

Zaključno možemo reći da se brojnim preventivnim aktivnostima nastoji na vrijeme upozoriti mlade na štetnost ovisničkog ponašanja i na moguće pogubne posljedice uslijed korištenja sredstava ovisnosti. S obzirom da se u velikoj većini radi o našim učenicima koji su maloljetni, naglašavamo da su za njih ilegalna sredstva ovisnosti i alkohol, odnosno pušenje cigareta, a ne samo marihuana ili neke druge droge u užem smislu. Posebice upozoravamo na pojavu tzv. novih droga, popularno nazvanih „legalice“ koje, osim što se zloupotrebljavaju, predstavljaju veliku opasnost jer su još nepoznate i neistražene, a pojedini slučajevi pokazuju da su potencijalno smrtonosne. Osim prevencije ovisnosti, provodimo programe prevencije i zaštite mentalnog zdravlja naših učenika i studenata, ali i odraslih zbog dokazanog protektivnog učinka na ovisnička ponašanja, poput zlouporabe alkohola. Naime, najveći problem na području naše županije, kako kod mladih zbog prekomjernog pijenja alkoholnih pića, tako i kod odraslih zbog kroničnog alkoholizma, predstavlja upravo alkohol. Dodatnu otegotnu okolnost predstavlja njegova povezanost sa vršnjačkim nasiljem, odnosno nasiljem u obitelji, te stoga smatramo da je izrazito važno poduprijeti rad Klubova liječenih alkoholičara, što i činimo.

Da smo na pravom putu u našim nastojanjima, govore brojke koje pokazuju da smo jedna od županija s najmanjim brojem registriranih ovisnika, te da smo epidemiju ovisnosti koja je svojedobno prijetila čitavoj Republici Hrvatskoj stavili pod nadzor. Mislimo da je dobrim dijelom za takvo stanje zaslužan kontinuitet u našem radu, te neprekinuti niz brojnih preventivnih aktivnosti kojima reagiramo još uvijek na vrijeme, kada se neke stvari još mogu popraviti. Tako ćemo nastaviti i ubuduće.

Ravnatelj Zavoda za javno zdravstvo

i

Predsjednik Povjerenstva

Prim. mr. sc. Miroslav Venus, dr. med.

specijalist epidemiolog

